

DIRVA

THE FIELD
Nr. 34
Rugpj.-August 26, 1954
Cleveland, Ohio

Baigiasi Europos kolonialinė gadyne

(Mūsų Europos bendradarbio)

Paskutiniųjų mėnesių įvykiai dar kartą patvirtino, kad Europos kolonialinio viešpatavimo gadyne eina prie galo. Jeigu atsiminsime, kad dar prieš du šimtmečius Europai tiesiogiai ar netiesiogiai priklausė kone visi keturi kontinentai, jeigu turėsime prieš akis, kad per šimtmetį — didžiausio kolonialinio veržulio gadyne — visoje mūsų planetoje nebeliko žemės lopinio, kurio Europos valstybės nebūtų savo tarpe pasidalinusi, — tai žvilgsnis į šių dienų žemėlapi mums rodo, kiek savaime maža beliko kolonijų. Amerikos žemynė tėra kelios nedidelės teritorijos, priklausiančios Europai. Iš Azijos baltai rasė baigiama išstumti. Liko tikrai juodasis žemynas, bet ir ten baltiesiems darosi nebejauku.

Karą Indokinijoje sukėlė komunistai, bet žymia dalimi tai buvo ir pasipriešinimas Prancūzijos kolonialiniam viešpatavimui. Prancūzai nepajėgė atremti komunistinio puolimo, tad jie nuėjo derybų keliu, kuris žemyną nuvedė prie kapituliacijos. Prancūzų viešpatavimas net toje Indokinijos dalyje, kuri nebuvo užleista komunistams, te pasiliko daugiau iš vardo. Jau nekalbant apie tuos plotus, kuriuos užėmė komunistai, prancūzai nedaug ką begali pasakyti tiek Kambodžoje, tiek Laose, tiek paskutiniuose pietų Vietnamo. Galimas dalykas, kad išorinio saugumo sumetimais tie kraštai ne tuojau pat nutrauks visus ryšius su Prancūzija. Bet faktiškai jie jau šiandien yra išslydę iš prancūzų rankų.

Po paskutiniojo karo sugrįvo kita didžiulė kolonialinė galybė, būtent, Olandija. Pasiskelbusi 1945 metais revoliuciniu keliu nepriklausoma valstybė Indonezija dar pasiliko pagal 1949 m. sutartį unijoje su Olandija. Tačiau tie saitai buvo daugiau fiktyvūs nei kaip jie atliko gyvenimo tikrovę. Visuomenė turbūt, nepastebėjo, kaip visiškai tyliai buvo panaikinta Olandijos Indonezijos unija. Būtent, Haagoje š. m. rugpjūčio 10 d. buvo pasirašyta sutartis, kuria abi šalys sutarė, kad minėta unija nustoja galiojusi. Tokiu būdu ir formaliskai nutrūko ryšiai su milžiniškomis teritorijomis, kurios sudarė Olandijos kolonialinės imperijos nugarkaulį.

Olandijai beliko dvi kolonijos, kurių abi priklauso Amerikos žemynui: olandų Antilų salynas ir Surinamas (olandų Guyana). Bet ir jų gyventojai reikalauja daugiau laisvės.

Kai karo metu tremtyje gyvenusiu tuometinė Olandijos karalienė Wilhelmina 1942 m. gruodžio mėn. Londone pažadėjo kolonijoms daugiau laisvės, buvo laukta, kad olandų valstybės vyrams pavyks sukurti savo rūšies britiškąjį Commonwealthą. Tačiau istorijos ratas pasisuko olandams nepalankiai. Nepasisekus eksperimentui su Indonezija, dar tikėtasi išlaikyti Olandijos ribose teritorijas Amerikos kontinente. Derybos su tų žemių atstovais vyksta jau antri metai. Antilų gyventojai reikalauja įsiskaidyti į traukti į projektuojamą sutartį straipsnį, kuriuo jiems būtų rezervuota teisė bet kada išeiti iš Olandijos karalys-

tės. Dar nežinia, kaip derybos pasibaigs, bet jau šiandien aišku, kad iš kadaise buvusios didžiulės olandų kolonialinės imperijos beliko tik skeveldros. Paminėsime tik prabėgusias, kad po paskutinio karo Italija turėjo išsižadėti visų savo žemių užjūryje. Taip vienu plunksnos brūkštelėjimu išnyko kita kolonialinė imperija, kuri Mussolinio laikais trumpam momentui buvo pasiekusi augščiausio klestėjimo. Šiandien nebeliko nė mažiausio žemės sklypelio, į kurį galėtų išsikelti Italijos gyventojų perteklius.

Keistu sutapimu, imperijų griuvimo procesas ligšiol mažiausia palietė du Europos kraštus, kurių vaidmuo tarptautiniame gyvenime tėra visiškai menkas. Turime galvoje Ispaniją ir Portugaliją. Jos neturi nei galinčių laivynų, nei gerai apginkluotus kariuomenes, ir vis dėlto jokie po karo pasireiškę nacionalinio separatizmo judėjimai nepalietė jų savaime nemažų kolonialinių posesijų. Tiesa, paskutinėmis dienomis sukelta tam tikras triukšmas dėl portugalų valdomų smulkųjų teritorijų, įsiterpusių Indijos valstybės kūne. Dėl Goa teritorijos yra atsiradęs aštrus konfliktas tarp Indijos ir Portugalijos. Iš abiejų pusių sakomos karinės kalbos. Sunku įsivaizduoti, kad portugalams pavyks ilgai išlaikyti prieš indų reikalavimus. Atrodo, kad Portugalija bus priversta atsisakyti savo kolonijų Indijoje. Bet ir tuo atveju portugalams pasiliktu stambūs plotai Afrikoje.

Tuo tarpu Prancūzija, kurios prestižas Azijos kontinente smarkiai smuktelėjo, kai ji turėjo nusileisti Indokinijoje, turi Afrikoje didelių sunkumų. Prancūzų valdomose žemėse Šiaurės Afrikoje yra kiles pavojingas arabų nacionalinės neapykantos sambrudis, kuris beveik išsilydo į tikrą partizaninį karą. Ypač pavojingas formos teroras yra priėmęs Tunis ir Maroką. Dabartinis prancūzų ministras pirmininkas Mendes — France ėmėsi savaime nedėkingo darbo, nuolaidomis ir pozicijų užleidimu gelbėti tai, kas dar galima išgelbėti. Pažadėjęs toli siekiančią savivaldą Tunisui, Paryžius laikinai apramino šį kraštą. Maroko teroras nesiliauja. Nesunku numatyti, kad Prancūzija netolimoje ateityje bus priversta pripažinti Šiaurės Afrikai laisvę tvarkytis savarankiškai.

Lieka klausimas surasti formą, kaip šiuos kraštus pasilaikyti bent formaliskai Prancūzijos imperijos ribose. Bet, kaip būtų, prancūzų kolonialiniam viešpatavimui sudotas skaudus smūgis.

Pagalau, lieka Didžiosios Britanijos kolonialinė galybė. Sutrukusi dominijū statusą Indijai, Pakistanui bei Ceilonui ir tokiu būdu pasilaikiusi šias neseniai kolonialiniam režimui gyvenusias teritorijas Commonwealtho ribose, Anglija dar turi stambių kolonijų kone visuose žemynuose. Bet, antra vertus, iš daugelio vietų ateina žinių apie brūzdę

(Perkelta į 2-ą pusl.)

Taip veža iš Lietuvos

Rusai trėmimus dangsto įvairiais vardais. Daugiausia juos dengia savanoriškumo skraiste. Girdi, žmonės savo noru vyksta į Sibirą padėti dirvonuose kolchozus steigti. Iš tikrųjų, nei vienas lietuvis savo noru į Sibirą nevažiuoja. Visus parinko komunistų partijos pareigūnai. Jei parinktas atsisakydavo geruoka, Sunku įsivaizduoti, kad portugalams pavyks ilgai išlaikyti prieš indų reikalavimus. Atrodo, kad Portugalija bus priversta atsisakyti savo kolonijų Indijoje. Bet ir tuo atveju portugalams pasiliktu stambūs plotai Afrikoje.

Tuo tarpu Prancūzija, kurios prestižas Azijos kontinente smarkiai smuktelėjo, kai ji turėjo nusileisti Indokinijoje, turi Afrikoje didelių sunkumų. Prancūzų valdomose žemėse Šiaurės Afrikoje yra kiles pavojingas arabų nacionalinės neapykantos sambrudis, kuris beveik išsilydo į tikrą partizaninį karą. Ypač pavojingas formos teroras yra priėmęs Tunis ir Maroką. Dabartinis prancūzų ministras pirmininkas Mendes — France ėmėsi savaime nedėkingo darbo, nuolaidomis ir pozicijų užleidimu gelbėti tai, kas dar galima išgelbėti. Pažadėjęs toli siekiančią savivaldą Tunisui, Paryžius laikinai apramino šį kraštą. Maroko teroras nesiliauja. Nesunku numatyti, kad Prancūzija netolimoje ateityje bus priversta pripažinti Šiaurės Afrikai laisvę tvarkytis savarankiškai.

Pastaroji žmonių deportacija ir mašinų išgabenimas dangstomas nekalto vardu, būk jie siunčiami į Sibirą ne visam laikui, o tik pervežti naują derlių. Tuo tarpu kiekvienam aišku, kad Akmolinską nuo Lietuvos yra už penkių tūkstančių kilometrų. Todėl šiuos žmones, keliančius sovietinio susisiekimo spartą, Akmolinską srities kolchozus pasieks, kai laukai jau bus posnėgus. Jei iš tikrųjų Sibiro dirvonuose būtų užaugęs toks di-

Kiniečių kariai, Korėjoje paimti į belaisvę ir nesutikę grįžti atgal pas komunistus, dabar lanko JAV. Iš čia dar vyks į Pietų Ameriką ir Europą.

Kokia ta Balkanų sutartis

Rugpjūčio 9 d. Pietų slavų varšvietėje Bledė buvo pasirašyta karinės pagalbos sutartis Turkijos, Graikijos ir Jugoslavijos. Šiam įvykiui skiriama didelė politinė ir karinė reikšmė. Visos trys valstybės turi gana stambią militarinę pajėgą, kuri — ypač Amerikos finansinės paramos dėka — yra gerai apginkluota moderniniais ginklais. Naujai sąjungai teikiama svarbi rolė ne tik Balkanų, bet ir visų Artimųjų Rytų apsaugai. Negana to, jos pagalba užtrauktas plyšys, kuris ligšiol ardė bendrą frontą šiaurės Atlanto organizacijos (NATO) ribose.

1953 m. vasario mėn. Graikija, Turkija ir Jugoslavija pasirašė Atėnuose draugingumo ir tarpusavio politinės pagalbos sutartį. Tačiau ji paliko neišspręstus karinius reikalus. Visas tris valstybes suvedė krūvon delis jAV derlius, kad jam iš laukų į vagonus suvežti nebūtų pakakę vietos turimų mašinų, be abejonės būtų jų susiradę kaimyniniuose kraštuose, žymiai artimesniuose, kaip Lietuva.

Tame plote, kuris skiria Akmolinską sritį nuo Lietuvos, yra daug ne tik automobilių, soferių ir mechanikų, bet ir automobilių fabrikių. Lietuvoje niekas negali tikėti, kad tremiamieji lietuviai ir automobiliai tikrai vežami į Akmolinską sritį naujo derliaus pervežti. Visiems aišku, kad žmonių ir mašinų išgabenimas daromas visai kitu tikslu, bet tik ne tuo, kuriuo komunistai šią deportaciją dangsto.

Vilniaus radijas rugpj. 14 d. papildomai pranešė, kad iš Alytaus, Vilniaus ir Ukmergės išlydėta antra autovežiminių kolonijų į Altajaus kraštą. Kolona susideda iš 30 sunkvežimių. Kartu išvykę soferiai, šaltkalviai, mechanikai, iš viso 65 žmonės. Be to, priduria Vilniaus radijas, — artimiausiomis dienomis iš Altajų, Kazachstaną ir Sibirą išvyks dar kelios autokolonos.

Prezidentas Eisenhoweris pradėjo rinkiminių metų kelionę. Šis puošnus vežimas prezidento rinkimuose 1952 m. yra padaręs 55,000 mylių kelią. Dabar, ateinant rinkimams į kongresą, vėl išsileido į kelionę. Vežimo šonuose surašyti prezidento Eisenhowerio nuopelnai. Žinoma, nepasisekimų nėra įrašyta...

VLIKE dar nieko nauja

LTS vadovybės pažiuos ir pastaruosius nutarimus

Pereitame "Dirvos" numeryje trumpai pranešome apie Vlikę skubotai priimtą nutarimą panaikinti Finansų Tarnybą. Ryšium su tuo patiekėme keletą klausimų LTS vadovybei, kuriuos čia dedame su gautais atsakymais.

— Kaip LTS vadovybė vertina pastarąjį Vliko nutarimą panaikinti Viko Vykdamosios Tarnybos Finansų Tarnybą?

— Vlikas turi teisę steigti bei naikinti savo Vykdamosios Tarnybos tarnybas. Bet Finansų Tarnybą teisėtai Vlikas gali panaikinti tik pakeitęs savo statuto tą dalį, kuri tokios tarnybos būvimą įsiskaido. O statutą keisti galima tik Vliko dalyvaujančių grupių sutarimu. Taigi Finansų Tarnyba negalėjo būti panaikinta.

Tiesa, nutarime faktiškai panaikinta ne Finansų Tarnyba, o tik Finansų Tarnybos-Tautos Fondo valdytojo etatas. Kitaip sakant, nubrauktas tik atlyginimas. Tą sunku būtų ginčyti teisumo požiūriu. Kitas klausimas, ar toks nutarimas tikslinis ir teisingas. Bet drauge yra nutarta ir su tuo etatu surištas pareigas perduoti VT pirmininkui. Tas jau nesuderinama nei su Vliko nei su Tautos Fondo nuostatais.

— Ar tas nutarimas reiškia, kad Finansų Tarnybos Valdytojas tuo pačiu yra išjungtas ir iš Vykdamosios Tarnybos?

Vykdamosios Tarnybos nariui atstatyti yra visai kita, specialiai tvarka, kuria nebuvo pasinaudota. Reikia iškelti rimtų priekaištų VT nariui dėl jo darbo jo srityje, reikia išlaikyti jo paaiškinimus ir po 3-4 balsų pripažinti jį nebeturinčį reikiamo pasitikėjimo. Balsų skaičių nutarimo sumanytojai, registruoję užsitikrinę pakankamą, bet, matyt, nesuradę priekaištų, kad nesinaudojo statuto numatyta tvarka, o klausimą sprendė netiesioginiu keliu ir už akių. Todėl Finansų Tarnybos valdytojas T. Sidikius tebėra VT narys. Jis turi teisę ir pareigą dalyvauti VT posėdžiuose. VT posėdžiai, sušaukti jo nekviečiant ar kitaip, sukludžius jo dalyvavimą, būtų nereguliarūs.

VT narių skaičius ir jų pareigų paskirtymas nustatomas su darant Vykdamąją Tarnybą. Tai yra tam tikra sutartis tarp Vliko narių bei jų atstovaujamų grupių, kuri galioja visam VT kadencijos laikui ir kuri prieš

laiką gali būti pakeista tik pirmtam minėta tam specialiai statutu numatyta tvarka. Dėl to FT valdytojas, ligi nėra tuo reikalu tikrai teisėto nutarimo, neturi nei pareigos nei teisės pasitraukti iš VT bei kam nors persiduoti savo pareigas.

— Ar LTS nemano, kad tokiomis aplinkybėmis geriau būtų savo atstovą iš VT atšaukti?

— Mes nemanome, kad mūsų grupės atstovo buvimas VT yra absoliučiai būtinas ir kad be jo "viskas sugrius". Jau pernykštes krizes metu mes pareiškėm, kad jeigu VT bus sudaryta be mūsų atstovo joje, mes nesirensome balsuoti už tuos ir tuos asmenis, be abejo, reikiama, kad ir dabar esame tuos asmenis vedama politika nepatenkinti. Bet, kol mūsų kadencija nėra pasibaigusi, tuo skaitomės ir nebandome kokias nors aplinkines kelias siekti jų išjungimo. Bet būtų keista, jei vietoj jų bandytumėm išjungti iš VT tokius narius, kuriems nedarome priekaištų.

Grupės savo atstovus gali atšaukti ir juos kitais pakeisti tik Vliko, o ne VT. Neturime pamato ir patarti mūsų atstovui atsisakyti iš VT, kadangi jis savo pareigas, matyti, atlieka tinkamai — tą paliudijo pats Vliko pirmininkas grupių centrų susirinkime ir tą patvirtina taip pat ir toji aplinkybė, kad jam išjungti nebuvo pasinaudota reguliari tvarka, kuria buvo labai nesunku pasinaudoti turint septynis balsus, jei tik būtų rimtų tarnybinių priekaištų. Spaudoje dabar paminėti neva priekaištai dėl "tarnybinių paslapčių" ne laikymo yra tik tušti žodžiai. Jei tai būtų tiesa, seniai būtų atsiradę norinių tokių priekaištų pasinaudoti.

— Kaip žiūrėti į kalbamojo nutarimo motyvavimą taupumo sumetimais?

— Tais sumetimais vadovaujantis greičiau reikėtų naikinti kitus etatus arba bent apkarpyti jų kelionių ir reprezentacijos išlaidas, nes Finansų Tarnybos

(Perkelta į 8 pusl.)

VISAM PASAULY

• Amerikos komunistai, priėmusi įstatymą, kad Komunistų partija nustoja visokių teisių, pradėjo tarptautinę akciją, kad Amerikoje pažeista konstitucinė laisvė.

• Kipro salos gyventojai reikalauja plebiscito ir nori prisijungti prie Graikijos. Tai dar viena plyta slysta iš Anglijos rankų.

• Italijos buv. min. pirmininkas De Gasperi mirė eidamas 73 amžiaus metus.

• Iš Korėjos išvežamos 4 amerikiečių divizijos. Korėjoje pasiliks dar dvi amerikiečių divizijos. Korėjiečiai tuo labai nepatenkinti ir pradėjo demonstracijų rengimą. Esą, apie divizijų išvežimą, buvo painformuotas prez. Rhee, kada jis lankėsi JAV. Bet dabar demonstracijų rengimas priskiriamas Rhee garbei.

• Rusijoje iš pareigų pašalintas "Novy Mir" redaktorius Aleksandras Tvardovskis. Pašalintas už linijos nesilaikymą.

• Formozos reikalų pasisakė prez. Eisenhoweris primindamas, kad puolant Formozą teksi susidurti su JAV laivynu. Komunistai dabar skelbia, kad Formozą niekas nesiruošia pulsti, bet Formozos nacionalistai pulsia Kiniją.

• Valstybės Departamente, vietoj pasitraukiančio sekretoriaus padėjo Bedell Smith, ateina H. Hoover, buvusio prezidento sūnus.

• Prancūzų min. pirm. Mendes-France, įsiekdamas savo Europos gynybos planui paramos, nuyko į Londoną pasimatyti su Churchilliu.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Baly Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-Jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleina Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Baly Gaidžiūnas. Registracija kaip antrios klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atak. Nr. kalna 10 centų.

HAŠKURŲ

Naujai išleista Eltos biuletenyje, įvykęs triukšmingas VLIKo posėdis, kuriame buvo panaikinta Vykdamosios Tarybos Finansų Taryba, taip aprašytas, lyg-jame nieko ypatingesnio neįvykė. Biuletenyje, seniu stiliumi, už Bonnos reikalus, kaltė verčiama St. Lozoraičiui, o giriamas P. Karvelis.

Už "nuopelnus" LTSR Augščiausios Tarybos prezidiumas Lietuvos liaudies dailininko garbės vardą suteikė skulptoriui P. Rimšai.

Be to, "nusipelnusio meno veikėjo garbės vardas" suteiktas filmas "Aušra prie Nemuno" režis. A. Fainzimeriui, dail. A. Kravčenko, rašyt. A. J. Baltušui, komp. J. Karosui, operos ir baleto teatro darbuotojams: dirigentui R. Geniui, baletmeisteriui V. Grivickiui ir artistui K. Silgaliui, Valstybinio dramos artistams T. Vaičiūnienei, A. Kernagui ir cirkininkei J. Ramanaukšienei suteikti "nusipelnusio meno" garbės vardas.

Siemiet Lietuvoje vet. gydytojų diplomai įteikti 142 absolventams, tarp kurių pasižymėjo I. Musteikaitė, J. Cepulis, I. Petrikas ir kt. Ž. ū. akademijai, skelbiama, baigus apie 230 agronomų, mechanizatorių, ekonomistų, žemėtvarkininkų, melioratorių ir miškininkų.

Rekt. Bučo pareiškimu, siemiet Vilniaus un-tą baigė apie 500

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso Virginia 7-6583
Rezidencijos Rpublic 7-7868
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Treniadi. ir sekmd. ofiso uždarytas.
Seštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave., Chicago III.
Saukite — YA. 7-7381
Prima: vakarais 6 iki 9, seštad.
10 ryto iki 4, trečiadi. ir sekmd.
tik susitarus

Tel. ofiso Armitage 6-0161
Tel. buto Graceland 2-9203
Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-3.30, 7-9 p. p. pirmad.,
antradi., ketvirtadi., penktadi.,
10 ryto — 1 p. p. trečiadieniai
12-4 p. p. šeštadieniai.

Dr. I. Kuras-Ramunis
Spec.: KODIKIŲ ir VAIKŲ LIGOS
VAL.: darbo dienomis 3-5 ir 6-8 v. v.
išskyrus trečiadieniais 6-8 v. v.
seštad. 10-12 v. r. — 1-3 v. p. p.

IR
Dr. Jaras Ramunis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VAL.: antradi. ir ketvirtadi. 7-8.30 v. v.
seštad. 3-5 v. p. p. ir pagal susitarimą
7156 S. Western Ave.
MEDICAL CENTER
TEL.: Kabineto Rpublic 7-1168
Buto: WALbrook 5-3765

BOSTON

BALFo 17-TO SKYRIAUS RINKLIAVA

Zinoma, kad daug tūkstančių mūsų brolių ir seserų buvo žiaurios bolševiko išvyti iš savo gimtųjų namų ir laikinai prisiglaudę vakarų Europos griuvėsiuose.

Kelias dešimtis tūkstančių tremtinių, senieji Amerikos lietuviai atsikvietė į Ameriką. Kiti, mūsų padedami, dar atvyks, bet daugelio sveikata, velkant sunkią tremties vargų naštą, palūžo ir jie nebeteuri galimybių iš Europos išemigruoti.

Iš viso Europoje, šiaipus geležinės uždangos, yra 10 tūkst. lietuvių. Vokietijoje 8 tūkst. liet., jų tarpe 2 tūkst. vaikų, 530 džiovininkų, 408 sergantieji įvairiomis ligomis, 220 invalidų, 205 našlės su mažais vaikais, 425 gausingos šeimos, kurių tėvas ar motina yra ligoniai ir 610 senelių. Austrijoje yra 208 trečtiniai lietuviai, 150 jų tarpe sudaro vaikučiai ligoniai ir seneliai.

Trumpa valandėlė susikaupkimė mintimis už Atlanto, kur vargsta tūkstančiai vaikų, šimtai džiovininkų, našlių, ligonių ir senelių. Jiems nerūpi nei automobiliai, nei televizijos, nei kitokios pramatinybės. Jie susirūpinę tik kasdienine duona, pastoge, vaistais ir vargo mokymais. Padėkime jiems, tai turėti. Gi jie tiek mažai ir kukliai iš mūsų prašo.

Šių metų rugsėjo mėn. 11 d., šeštadienį, Balfo 17-tas skyrius daro viešą rinkliavą — TAG DAY Bostono gatvėse. Kiekvienas lietuvis kviečiamas dalyvauti šioj rinkliavoje. Tenebūna nė vienos lietuvių šeimos, kad neprisdėtų su darbu ar auka tą dieną.

Ypač mes prašome vietos lietuvių jaunimą, kaip vyčius, skautus, ateitininkus, studentus, choristus ir visus kitus, skaitlingiausius dalyvauti. Rinklavos pasisekimas priklausys tik nuo skaitlingumo rinkėjų. Tai atsimink ir kitam pasakyk! Mes tikim, kad mūsų balsas pasieks kiekvieno bostoniečio lietuvių ausį ir širdį ir suras joje broliškos užuojautos atgarsį tam vasgšui seneliui, ligoniui ir mažam našlaičiui, vargstančiam vakarų Europoje. Lai nepritrūks sta š. m. rugsėjo 11 d. tarp mūsų nei aukų, rinkėjų nei aukotojų. Mes tikime jūsų gailėstingumu nes esate kilnūs ir garbingi.

Antanas Matjoška, K. Namakšienė, M. Michelsonienė, Pranas Razvadauskas, J. Tumavičienė, Valentinas Vakauza.
BALFo 17-to Skyr. Valdyba

WASHINGTON

Washingtono Universitete studijuoja šie studentai: Žibūtė Daugėlaitė, iš New York. Studijuoja mediciną Georgetown Universitete; Antanas Sužedelis — iš Bostono, psichologiją — Katalikų Universitete; Povilas Butkys — iš New York; Algirdas Ostrauskas, iš Chicago ir Kestutis Skirpa, iš Washingtono studijuoja inžineriją Marylando Universitete. Ten pat studijuoja chemiją — Ina Jakubauskaitė ir administraciją — Juozas Dėdinas. Abu iš Baltimorės.

DETROIT

TAUTINIS SAJUNGOS KONCERTAS

Mūsų žymieji muzikai: pianistas A. Kuprevičius ir smuikininkė E. Kuprevičiūtė šį rudenį atvyksta koncertuoti į Detroitą. Koncertas, kurį ruošia vietos A. L. T. S. skyrius, įvyks spalio mėn. 24 d., sekmadienį, 7 val. vakare meno muzėjaus (Detroit Arts Institute) salėje.

Visus detroitiečius kviečiame šią datą pasižymėti savo negausingame lietuviškų kultūrinių parengimų kalendoriuje. Koncerto ruošimu energingai rūpinasi M. Sims, A. Musteikis, J. Gaizutis.

Z. V. R.

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems lietuviams

EDWARD H. ROGERS

KANDIDATAS

STATE SENATOR

Rinkimai lapkričio 2, 1954

Šis East Ohio Gas Co. vandens šildytuvas laiko 40 galonų, yra automatinis ir taip izoliuotas, kad atrodo šaltas iš lauko. Šis modelis yra patvirtintas ir American Gas Association.

VANAGAITIS

KNYGA

jau gaunama Dirvoje. Siųskite \$2.00 ir labai daug patirsite apie Amerikos lietuvių gyvenimą.

DIRVA: 1272 E. 71 St.

Cleveland 3, Ohio

CLEAN OUT SALE

ON NEW 1954 CHEVROLETS
BETTER THAN SEPTEMBER

VALUES NOW

UP TO \$400 ON ANYTHING YOU CAN DRIVE YOUR CAR AND \$50 PER MONTH WILL PUT YOU IN A NEW 1954 CHEVROLET FULLY EQUIPPED WITH RADIO, HEATER, ETC.

THE FINEST SERVICE FACILITIES IN CLEVELAND, PLEASANT PERSONNEL, FACTORY TRAINED MECHANICS

OUR USED CAR LOT IS PRACTICALLY EMPTY. WE NEED YOUR TRADE-IN.

KINSMAN SQUARE CHEVROLET

E. 93rd at Kinsman

Open 'Til 9 p.m.

MI. 1-8000

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos gramatika	2.00	Nemūnas	2.50
J. Kukanauza		St. Kolupajla	
Anglų kalbos gramatika	1.00	Neramu buvo Laisvės Alėjoje	1.50
V. Kamantaukas		B. Daubaras	
Anglų kalbos skaitymas	2.00	Ora pro nobis	4.00
V. Minkūnas		J. Glauđa	
Anoj pusėj ežero	1.50	Orfėjaus medis	3.00
P. Andriūsis		A. Nyka-Niliūnas	
Aukso kirvis	2.50	Pirmoji naktis	1.50
Juozas Švalistas		Po Tėvynės dangum	2.00
Aukštųjų Simonų Likimas	3.50	Žodžiai vytės Nemunėlio.	
Ieva Simonaitytė		Paveikslai V. Augustino	2.00
Amžini šešėliai	2.00	Pragaro povalstės	3.50
A. Vilainis		V. Alantas	
Barabas	2.25	Pirmas rūpestis	2.00
Paer Lagerkvist		Jurgis Jankus	2.00
Būkite sveiki	2.00	Per Klausų ūlytėlę	2.00
Dr. S. Biežis		Liudas Dovydenas	2.00
Baltasis Vilkas	1.00	Pietų vėjelis	1.00
K. Binkis		Vytė Nemunėlis	1.00
Balutis	1.50	Paklydę paukščiai I	2.00
J. J. Bačiūno leidiny		Jurgis Jankus	2.00
Baltaragio malūnas	2.50	Paklydę paukščiai II	2.00
K. Boruta		Jurgis Jankus	2.00
Buriavimas ir jūrininkystė	2.00	Pietų kryžiaus padangėje	4.50
B. Stundžia		Sudarė Gaučys	2.00
Cascata cristalina	3.50	Paskutinis Prūsų sukilėlis	2.00
Venacijus Ališas		Petras Širovokas	2.70
Didžioji kryžkelė	2.00	Juozas Švalistas	2.70
B. Brazdžionis		Po raganos kirviu	1.50
Duktė	2.40	Jurgis Jankus	1.50
Alė Rūta		Pabučiavimas	1.50
Dievas ir žmogus	5.00	J. Grušas	
Prel. F. Bartkus ir kan. P. Aleksa		Rytų pasakos	3.00
Didžiosios algalos	3.50	V. Krėvė	
R. Spalis		Raudonoji melodija	1.00
Doleris iš Pittsburgho	0.80	S. Laucius	
Stepas Zobarskas		Raudonasis siaubas	1.25
Eldorado	1.80	Salik Vogulov	
J. Svalistas		Raudonasis Tvanas	1.00
Gyvačių lizdas	2.50	Ignas Seinius	
Francois Mauriac		Raudoni batukai	1.50
Gatvės Berniuko Nuotykių	5.00	Jurgis Savickis	
R. Spalis		Ramybė man	0.80
Gimdytoja	1.75	J. Kėkštas	
Francois Mauriac		Sudie, pone Čipse	0.75
Gintariniai vartai	2.00	James Hilton	
N. Mazalaitė		Strėlė danguje	2.00
Gimtojo žodžio baruose	1.50	Henrikas Radauskas	
P. Jonikas		Silakai ir vilkai	1.00
Gyvylių ūkis	1.00	George Orwell	
Giesmė apie Gediminą	2.00	B. Bruoga ir V. Petravičius	
B. Bruoga ir V. Petravičius		Senųjų lietuviškų knygų istorija	3.00
Kaimynai	2.50	V. Biržiška, kiet. virš.	2.00
J. Paukštelis		papr. virš.	2.00
Karoliai	2.50	Saulės laikrodžiai	1.00
Guy de Maupassant		Henrikas Nagys	
Kaip jie mus sušaudė	1.80	Saulutė dešėsiuos	1.50
J. Petraitis		L. Žitkevičius	2.00
Kuprelis	2.00	Sventieji akmenys	2.00
Ignas Seinius		Faustas Kirša	3.00
Konradas Valenrodas	1.50	Sventoji Lietuva	2.50
Adomas Mickevičius		Sventoji Inga	2.50
Keliai ir kryžkelės	2.50	A. Skėma	
Putinas		Sapnų pėdomis	1.00
Kaimiečiai	3.00	V. Kazokas	
V. S. Reymont I-II-III-IV		Teresė Neumanaitė	3.00
I ir II dalis	3.50	J. Burkus	
III ir IV dalis		Tarp žalsvų palapinių	3.00
Kudirkos raštai	5.00	P. Keslėnas	
Krėvė Mickevičius	2.00	Tėvų pasakos	1.00
Kregždutė I	1.50	A. Giedrius	
A. Rimkūnas		Tolimieji kvadratai	2.00
Kregždutė II	2.75	J. Grišmanauskas	
A. Rimkūnas		Tautosakos Lobynas	3.00
Kiškučio vardinės	1.50	Tomas Nipernadis	2.50
Stasys Dziugas		August Gailit	
Lietuvos Istorija	3.00	Tarp pelių ir vyrų	1.25
Liutuvos pinigai	5.00	John Steinback	
Juozas K. Karys		Tėvelių pasakos	0.20
Lyrika	2.00	A. Giedrius	
K. Binkis		Užgesęs sniegas	2.50
Loreta	1.80	Aloyzas Baronas	
Stasius Būdayas		Ugnies pardavėjas	1.00
Lietuva	2.75	Balyz Rukša	
A. Bendorius		Uždraustas stebuklas	2.60
Laiškai žmonėms	2.00	Vanagaitis	2.00
G. Papini		monografija	
Lietuvių kalbos vadovas	4.50	Vilnius tarp audrų	5.50
Red. prof. Skardžius		J. Cicėnas (įrišta)	
Lietuvių poezijos antologija	6.00	Velykų pasakos	1.00
J. Aistis ir A. Vaičiulaitis		N. Butkienė	
Lietuvių archyvas	3.00	Vidurnakčio vargonai	1.50
Bolševizmo metal	2.60	Ceslovas Grincevičius	
Moters širdis	2.00	Vyturėliai Laukuose	0.75
Guy de Maupassant		Vikt. Šimaitis	
Pranas Naujokaitis	2.50	Trylika nelaimių	1.25
Mėnuo vad. medaus	2.50	Vaikų knygelė	1.80
N. Mazalaitė		M. Valančius	
Meškiukas Rudnosukas	2.00	Varpai skamba	2.50
Vytė Nemunėlis		Stasius Būdayas	
Namai ant smėlio	2.00	Vieneri metal ir viena savaitė	1.50
J. Glauđa		B. Gaidžiūnas	
Naujieji skaitymai	2.50	Taupoji Virėja	2.00
		Užuovėja	3.50
		M. Katiliškis	
		Zmonijos likimas	3.50
		V. Bagdonavičius	
		Žemaičių žemė	1.50
		A. Vilainis	
		Žemaičių krikštas	2.50
		P. Abelkis	

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite: DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio

Susitikimai su Vincu Krėve

Iškilmes prasidėjo bolševikiniais himnais ir maršais. Už prezidento stalo susedo augstųjų partijos pareigūnai — lietuviai, rusai ir žydai, atsisėdę pora raundų generolų ir dar vienas kitas kariškis. Prasidėjo iškilmingos kalbos, kurių kiekviena baigdavosi žodžiais "Vallo Stalinas", lyg jis būtų lietuvių teatrą pagimdęs. Sveikintojų kariuomenė laukė užkulius. Aš vaikščiojau už dekoracijų scenoje, kai staiga šovė mintis: juk šia publika yra kvietinė, patikrinta ir sava, tad aš tikrai galiu pasirodyti kaip provokatorius. Argi Grybauskas šitokių būdų norėjo manęs nusikratyti? Tuo metu prie manęs priėjo Gražina ir su nerimu balsė paklausė:

— Staseli, ar tu nemanai savo kalbos nors kiek perredaguoti?

— Aš galvoju, Gražina, bet dar palaukim... Dar valandėlę palaukim...

Neužilgo atėjo ir sveikintojų eilė. Vienas po kito plakatai pradėjo žengti į sceną, tie patys įskirti sakiniai kartotis. Aš pastebėjau, kad žiūrovai sveikintojus priima skystais plojimais, gana oficialiai ir šaltai. Tai mano dvasią truputį sustiprino. Ir tuo metu išgirdau, kai ceremonijų vedėjas tarė:

— Sveikina Lietuvos Mokslo Akademijos pirmininkas prof. Vincas Krėvė-Mickevičius (jis net į prezidentą nebuvo pakvietas).

Sustirau vietoje, norėjau išgirsti kiekvieną jo žodį. Po šimto pypkių, argi ir tas žmogus plauks tos pačios frazeologijos srove? Tuo tarpu Vincas Krėvė prabilo maždaug šitokiais žodžiais: "Lietuvos Mokslo Akademija nuodėdžiai džiaugiasi, kad pagaliau Vilniuje, senajame Gedimino mieste, pakyla lietuvių profesinio dramos teatro uždanga. Mokslas ir menas visada sudarė tautinės kultūros pamatus. Aš tikiu, kad Vilniaus Dramos Teatras ugdytų lietuvių teatrino meno kultūrą, sieks vaidybos meno augtumų, padės tarptauti-

STASYS SANTVARAS

savai, lietuviškai dramaturgijai ir nenuėmė klystkelėms. Iš tikro, jeigu tas teatras, kaip senosios mūsų sostinės teatras, nepamirš savo tikrojo pašaukimo — Lietuvos Mokslo Akademija visada jo darbą remia ir jo laimėjimais gerėsis".

Gal Vincas Krėvė dar daugiau panašius sakinius pasakė, bet buvo tikras dalykas — jis neminėjo nei Stalino, nei partijos, nei armijos "išlaisvintojos". Po jo kalbos salėje kilo tokie audringi plojimai, lyg ten būtų sprogsi bomba. Žinoma, aš tuoj sumečiau, kad bolševikai Lietuvoje savos publikos dar neturi. Tai, kas įvyko salėje po V. Krėvės sveikinimo — buvo drąsi ir gyva antibolševikinė demonstracija.

Netrukus scenon teko išeiti ir Operos teatro atstovams. Mano kalba taip pat buvo trumpa. Po jo sakinių aš tariau apie operos ir dramos teatrų santykius, porą žodžių apie mūsų pasididžiavimą, kad tikrasis (t. y. dramos) lietuvių teatras savo naują atžala stiepiasi į kūrbičius laimėjimus tuo metu, kai už Lietuvos ribų dunda baisūs karo pabūklai. Dar pridūriau, kad senasis Vilniaus naujajam teatrui turėtų sudaryti palankią kūrybinę nuotaiką, nesgi šio miesto dvasioj atspindi kūrybingoji Lietuvos praeitis. Teatras turėtų dirbti ne tik Vilniaus miestui, bet ir visam Vilniaus kraštui. Ir baigiau: Tegyvuoja lietuviškasis Vilniaus Dramos Teatras!"

Man baigus kalbėti, Gražina Matulaitytė įtekė gėles. Tik nepriėmimu kam — Antanui Gustaičiui ar Rom. Juknevičiui. Tuo tarpu salė vėl sužė — plojimais buvo panašūs į tuos, kurie buvo skirti Vincui Krėvei. Gražina Matulaitytė ir aš, nors mokėjom to neparodyti, iš scenos išėjom labai susijaudinę, drebančiom širdim ir rankom. Salė dar tebe-ūžė, nors scenon jau buvo įžygiavęs naujas plakatas. Gražina

be žodžių man paplojo per petį ir nuo manęs pasitraukė. Aš išsiėmiau nosinę ir pradėjau šluostyti kaktą, kuri buvo aprašojusi, kaip rugiapjūtės taltininko. Ir tą akimirką pamaciau, kad iš kitos scenos pusės į mane ateina Vincas Krėvė. Aš įbedžiau į jį akis, visai nenuvokdamas, ką jis dabar galėtų man pasakyti. Beveik nuo vidurio scenos jis man iktiesė ranką. Pirštų galais, lyg kieno pastumtas, aš bėgau jį pasitikti. Na, ir kas tuomet atsitiko? Tas mažo ūgio, bet didžios dvasios vyras neištarė man tada nė pusės žodžio. Jis tik paėmė mano ranką, tvirtai ją suspaudė ir, žiūrėdamas man į akis, ilgai ją purtė. Tą momentą aš puikiai supratau Vincą Krėvę, aš taip pat jam netariau nei žodžio, bet kažkaip savaimė ašaros pradėjo riedėti per mano veidus. Nežinau, ar Krėvė tą pastebėjo, bet jis atsi-grįžo ir vėl nuėjo ten, kur anksčiau tūnojo — iškilimėn nenaudojamos scenos dalies prieblan-don.

Gražina Matulaitytė, be abe-nės, tą mudviejų susitikimą su Krėve matė. Ji prie manęs pri-ėjo, nors šypsojosi, bet ir jos akysse matėsi ašarų atspindžiai. Tyliai balsu, lyg tas jos neliestų, ji man tarė:

— Stasy, to Krėvės mosto, to rankos paspaudimo tu negalėsi greit pamiršti...

Dabar nepriėmimu, ką aš tada atsakiau mielajai Gražinai Matulaitytei. Bet gerai žinau, kad tas rankų paspaudimas buvo viena ir ta pati mintis dviejų žmonių, kurie į tas melų pridengtas iškilmes atėjo ne oku-pantų liaupsinti, ne vergijos pri-pažinti, bet paprasto ir nuoširdaus lietuviško žodžio tarti. Iš tikro, to susitikimo su Vincu Krėve aš negaliu pamiršti, niekad aš jo negalėsiu pamiršti.

Po iškilmių ir vaidinimo, me-niniu požiūriu tikrai gero vai-dinimo, Vilniaus Dramos Teatre buvo didelė puota. Po užkandžių ir stikluoko — pabiorom didžia-me teatro fojė. Išilinksminę ak-toriai pradėjo visokias improvi-

zacias. Susidarė būrys rėksnių, kurie pradėjo dainuoti sovietiš-kas dainas. Gal tik vienas kitas jas temokėjo, tad iš dainuojan-čių gerklių ėjo kažkoks naujaus staugimas. Fojė kamputyje aš pamaciau sėdintį Vincą Krėvę. Kvietimo nelaukdamas, šį kartą aš pas jį nuėjau. Neatro-dė, kad mano atėjimu būtų bu-vojęs patenkintas. Aišku, "išsišo-kėliai" tą vakarą buvo sekami. Bet Krėvė nusišypsojo, pakvietė atsistoti, o tada, po vieno kito nareikšmingo sakinio, patylom tarė:

— Ar pačiam, Santvarai, ne-atrodo, kad mudviejų kalbos šio vakaro iškilmėse buvo tikras di-sonansas, na, ir pakankama me-džiaga mudviems apkaltinti?

— Galimas dalykas, profeso-riau. Bet tamsta nebuvai vienas, kaip ir aš nebuvau vienas. Vien dėl to aš negaliu jaustis esąs nusikaltėlis.

— Man tai vistiek... Aš jų nebijau... Bet pats, mielas, lai-kykis. Esi dar gana jaunas, tad būk apdairus...

Dar valandėlę pakalbėjom, po to aš profesorį atspirašiau už sutrukdytą, pakilau ir nuėjau į dainininkų būrį. Tuo metu jie dainavo kažkurią lietuvių liau-dies dainą, tad ir aš pradėjau derinti savo balsą. Atsimenu, Hen. Kačinskas mano pasirody-mą šiltai sutiko. Greičiausia, kad jis ir tą lietuvišką dainą "už-vedė". Iš tolo mačiau, kai Vincas Krėvė į mus žiūrėjo ir nežymiai šypsojosi. Netrukus iš mano akių jis dingso, nes jį apsupo visos būrys man nepažįstamų moterų ir vyrų.

Vokietijoje su Vincu Krėve man neteko susitikti, nes jis lų.

Baigiasi Europos...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

jimą prieš britų dominavimą. Paskutiniuoju laiku dmesį atkreipė Kipro sala Viduržemio jūroje. Šios salos gyventojai, dauguma graikiškos kilmės, ke-lia reikalavimą, kad jiems būtų leista susijungti su Graikija.

Be dar didesnį visulą sukėlė Londono susitarimas su Egiptu. Pagal pasirašytą sutartį, anglai pasižada per 20 mėnesių atit-raukti savo kariuomenę iš Sue-so kanalo zonos. Nors britai sau rezervavo teisę tam tikrais karo atvejais vėl įvesdinti kariuome-nę į kanalo zoną, bet faktas pa-silieka faktų, jog britai turėjo skaitytis su egiptiečių naciona-

gyveno Austrijoje, į kurią oku-pacinės valdžios mums neleid-o įvažiuoti. Nesutikau jo ir J.A.V., nors Bostonas nuo Philadel-fijos nėra už jūrų marių. Ta-čiau jau iš šio krašto jis man parašė keletą malonių ir nuo-širdžių laišku. Tie Krėvės lai-skai man yra brangenybė, nes tai yra paskutiniai jo gyvi žodžiai žmogui, su kurio jis iš tikro re-jis ir tą lietuvišką dainą "už-vedė". Iš tolo mačiau, kai Vincas Krėvė į mus žiūrėjo ir nežymiai šypsojosi. Netrukus iš mano akių jis dingso, nes jį apsupo visos būrys man nepažįstamų moterų ir vyrų.

Vokietijoje su Vincu Krėve man neteko susitikti, nes jis lų.

DIRVA

atlieka įvairius spaudos darbus. Jūs galite pigiai kainą atsispausdinti profesines kortele, įvairias blankas, vamus, plakatus ir kt. karams bilietus, vestuvių pakvieti-

Užsakymai priimami ir paštu.

DIRVA — 1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio
Telef.: HE 1-6344

Visada Jus patenkins...

Naudok SINGER' mašinas

• Pilnas pasitikėjimas SINGER mašinomis.
• Dėmesys modeliams ir kainoms
• Patikrinta SINGER SEWING MACHINE COMPANY
• Mažas įmokėjimas... ilgi terminai.

TIKRAI APLANKYSITK RAUTUVE
JEI JOS PAMATYSIT RAUDONĄ SINGER' mašiną

SINGER SEWING CENTER

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

JOE LATINA & SON PLASTERING CO.

4438 TAMALGA DRIVE

South Euclid, Ohio

EV 1-2407

CARMEN

PROSPER MERIMEE

Vertė V. Gintautas-Kavaliauskas

Du didieji prancūzai — Prosper Merimee, parašydami puikų novelę, ir Georges Bizet, sukurdamas iš jos paimtą operos tekstui galingą muziką, davė pasauliui nemirtingą Ispanijos žėgėnės personažą — Carmen. Ir ji, Carmen, visada gyva; visada įdomi ir niekad nesenstanti nei knygos puslapiuose, nei operos ar juose, yra pažįstama visuose kultūringuose pasaulio kraštuose. Ji buvo pažįstama mūsų tėvynėje, sutikome ją Vakarų Europoje, radome ją ir Naujojo Pasaulio kontinente.

Carmen, dėl kurio Jose Navarro pabėga iš kariuomenės ir tampa pėšiku, kuri labiau myli laisvę negu gyvenimą ir kuri paskutinį savo gyvenimo momentą ištaria: "Laisva ji gimė, laisva ji mirs", šiuo kartu pristatoma skaitytojui Prosper Merimee novelės puslapiuose.

Vertėjas

1

Aš visuomet įtardavau geografus nežinant ką jie kalba, kai jie Mundos mūsų vietą lokalizuodavo Bastuli — Poenį krašte, netoli moderniosios Mondos, kokios dvi mylos į šiaurę nuo Marbellos.

Remdamasis savo paties spėjimais, paremtais anoniminių "Bellum Hispaniense" autoriumi ir kairiuriais nurodymais, rastais puikioje Ossunos kunigaikščio bibliotekoje, mąnydavau, jog atmintinos vietovės, kur Cezaris su Respublikos čempionais paskutinį kartą statė viską ant kortos, reikėtų įieškoti Montillos apylinkėse. 1830 metų rudens pradžioje, būdamas Andaluzijoje, padariau gana ilgą ekskursiją išsiaiškinti dar likusioms abejonoms. Memuarai, kuriuos netrukus išleisiu, tiktuos, nepalikis jokių abejonių visų geros valios archeologų protose. Laukdamas, kol mano disertacija išspręs paga-

liau geografinę problemą, kybančią virš visos mokytosios Europos, aš noriu jums papasakoti vieną trumpą istoriją. Nuo jos, žinoma, nei kiek nepareina įdomus Mundos vietovės klausimo sprendimas.

Cordoboje pasisamdžiau vadovą su dviem arkliais, pasiėmiau "Cezario komentarus" ir kiek baltinių. Vieną dieną, klaidžio-damas Cachenos lygumos augštesnėje dalyje, nukamuotas nuovargio, mirštęs troškuliui ir sivilinamas statmeniškų saulės spindulių, iš visos širdies keikiau Cezarį ir Pompėjos sūnus, kai gana atokiai nuo kelio, kuriuo jočiau, pastebėjau žalią vėjelę, išmėtytą krūmais ir nendrėmis. Tatai rodė netoli esant šaltinį. Iš tikrųjų, prijojęs arčiau, pamaciau, kad tariamoji pievelė buvo pelkynas, kurian įteka ir išnyksta upelis, išbėgęs, kaip atrodė, iš siauros gerklės, esančios tarp dviejų sierra de Cobra kontreforsų. Nusprendžiau, kad, jodamas augštyt, rasiu tyresnio vandens ir mažiau delių bei varlių ir galbūt truputį pavėsio tarp uolų. Įjojant į angą, mano arklys sužvengė, ir tuojau pat atsilie-pė kitas, kurio aš dar nemačiau. Vos nujoju kokį šimtą žingsnių, anga staiga paplatėjo, atskleisdama savotišką natūralų amfiteatrą puikiame, aplink riosgančių uolų pavėsyje. Rasti vietą, kuri keleiviui žadėtų malonesnį poilsį, buvo negalima. Stačių uolų papėdėje, putodamas tekėjo upelis ir krito į baltu it, sniegas smėliu išpuošią baseiną. Penkį ar šeši žaliuoji žuvalai, išaugę užuovėjoje ir

gaivinami šaltinio, kilo į viršų ant jo kraštų ir dengė jį sodriu šešėliu. Pagaliau aplink baseiną auganti švelni galvi žolė siūlė geresnę lovą negu ją galėtum rasti kurioje nors smuklėje dešimties mylių spinduliu.

Atrasti tokią puikią vietą garbė teko ne man. Tenai jau išėjosi vienas vyras ir kai aš į ten šiveržiau, greičiausiai jis miegojo. Pažadintas arklį žvengimo, jis buvo atsikė-lęs ir priėjęs prie savo žirgo, kuris, naudo-damasis savo šeiminingo miegu, turėjo puik-kius pusryčius aplink augančioje žolėje. Tai buvo jaunas vidutinio ūgio vyras, tačiau tvirtos išvaizdos, niūri ir išdidžiū žvilgsniu. Jo veido spalva, kuri turėjo būti graži, nuo saulės buvo pasidariusi tamsesnė už jo plaukus. Viena ranka jis laikė savo arklio apinasrį, antrąją — varinę espingolę. (Šau-namas ginklas, vartotas XVI šimtm. Vert.).

Prisipažinsiu, kad espingolė ir jos savi-ninko laukinė išvaizda pradžioje mane kiek nustebino. Tačiau aš plešikais, apie juos dažnai girdėdamas ir niekuomet jų nesu-tikdamas, nebetikėjau. Be to, esu tiek daug matęs einančių į turgų garbingų ūkininkų, ginkluotų žali dantu, kad pamatymas šau-namo ginklo nedavė man teisės mesti abejo-nės šešėlį ant nepažįstamojo moralės.

— Pagaliau, tariau pats sau, ką gi jis darys iš mano baltinių ir Elzeviro "Komen-tarus". Tad aš draugiškai galvos linktelėjimu pasveikinau jį ir šypsodamasis paklausiau, ar aš neap-sutrukdęs jo miego. Nieko neat-sakydamas, jis savo žvilgsniu permetė ma-ne nuo galvos ligi kojų. Paskui, tarytum patenkintas savo tyrimu, jis su tokiu pat atidumu peržvelgė-prijojančią mano vadovą. Aš pastebėjau, kad mano vadovas išbal-o ir sustojo, negalėdamas paslėpti baimės. Ta-čiau išmintis tuojau pat man patarė nepa-

rodyti kokio nors neramumo. Nusėdau nuo arklio, liepiau savo vadovui jį išžaboti, o pats, atsiklaupęs ant šaltinio krašto, panė-riau jame sava galvą ir rankas, paskui, gu-lėdamas kniūpsčius, it Gedeono (Gedeonas — penktasis hebrajų teisėjas; madianitų, sen. arabų tautelės, nugalėtojas. Vert.) kariai, godžiai gėriau.

Savo vadovą ir nepažįstamąjį visdėlto sekiau. Pirmasis priėjo labai nenoromis, antrasis, atrodė, neturėjo mums piktų min-čių, nes savo arkį vėl paleido, o ginklą, kurį jis pradžioje laikė horizontaliai, dabar buvo nukreipęs į žemę.

Nemanydamas esant reikalinga paisyti formalumų dėl permaži man parodyto dė-mesio, išsitiesiau žolėje ir nesivaržydamas paklausiau ginkluotąjį vyrą, ar jis neturįs su savim šilktuvą. Tuo pat laiku išsiėmiau savo cigrinę. Nepažįstamasis, vis tebety-lėdamas, pasikrapštė savo kišeniuje, išsiėmė šilktuvą ir skubėjo padaryti man ugnies. Matyti, jis jau kiek sužmoniškojo, nes atsi-sėdė priešais mane, nors savo ginklo ir ne-bepaleido iš rankų. Užsidegęs cigrą, išrin-kau patį gerąjį iš likusiųjų ir paklausiau, ar jis rūkys.

— Taip, senjore, — atsakė jis.

Tai buvo pirmieji jo ištarti žodžiai, ir aš pastebėjau, kad jis taria ne andaluziškai, kas leido man nuspręsti, jog jis esąs toks pat keleivis, kaip ir aš, tik ne toks archeolo-gas.

— Pamatysite, šis bus gana geras, — tariau aš, siūlydamas jam tikrai karališką Havanos cigarą.

Jis lengvai linktelėjo galva, prisidegė savo cigrą ir manąjį, vėl padėjojo galvos linktelėjimu ir su dideliu malonumu pradėjo rūkyti.

O, — sušuko jis, lengvai leisdamas pir-mąjį gniužulę dūmų pro burną ir nosį, — kaip seniai rūkiau!

Ispanijoje duotas ar gautas cigaras su-daro tokius pat draugiškumo santykius, kaip Oriente pasidalinimas duona ir druska. Šis vyras pasirodė esąs daug šnekėsnis negu aš buvau manęs. Be to, nors jis sakėsi esąs iš Montillos, tačiau apylinkė, atrodė, pažįstas labai prastai. Jis nežinojo vardo žavingojo slėnio, kur mes buvome. Jis negalėjo pasa-kyti nei vieno apylinkės kaimo. Pagaliau, mano klausinėjamas, ar nėra šioje apylin-kėje matęs sienų griuvėsių, didelių plytinių užtvartų, tašytų akmenų, prispažino, jog niekad į panašius dalykus nėra kreipęs dė-mesio. Užtat, iš kitos pusės, jis pasirodė esąs puikus arklį žinovas. Jis kritikavo ma-nąjį, kas, žinoma, nebuvo sunku, paskui pa-pasakojo genealogiją savojo, kuris buvo kilęs iš garsiojo Cordobos žirgyno: iš tikrųjų puikus gyvulys, toks patvarus, pagal jo pa-sakojimą, kad kartą vieną dieną suoliais ar greitąja riščia buvo padaręs trisdešimt my-lių. Savo tirados vidury nepažįstamasis stai-ga sustojo, lyg pagautas ir supykęs, jog per-daug pasakė. "Mat, man labai skubiai rei-kėjo nuvykti į Cordobą" tarė jis kiek sumi-šęs: — "ryšium su viena skubia byla"... Kalbėdamas jis pažūrėjo į mano vadovą Antonio, kuris nuleido akis.

Pavėsis ir šaltinis taip mane sužavėjo, jog aš prisiminiau turįs kelis gabalus puik-kaus kumpio, kurį mano draugas Montilloje buvo įdėję į mano vadovo kreipį. Lėpiauj jį atnešti ir nepažįstamąjį kviečiau paimti jam priklausantį dalį improvizuoto užkandžio. Jei jis seniai buvo rūkęs, tai, atrodė, kad mažiausiai keturiasdešimt aštuonias valan-das nebuvo nieko valgęs. Jis rijo, kaip alka-

Lietuvos spaustuvės bolševikmečių

1940 metais bolševikai okupavę Lietuvą skubos keliu paskelbė bendrą tariamai stambių pramonės įmonių nacionalizacijos įstatymą, kuriuo pasiremiant buvo nacionalizuotos visos be išimties Lietuvos poligrafijos pramonės įmonės, neatsižvelgiant į jų didumą. Nors buvo nemaža ir tokių spaustuvių, kuriose dirbo patys savininkai, ar keletas darbininkų, ir įstatymo prasme jos neturėjo būti nacionalizuotos. Tačiau bolševikai labiausia bijojo palikti privačiose rankose nors mažiausią spaustuvėlę, kad kartais ji nebūtų panaudota spausdinti bet kokiems antibolševikinio turinio spausdinimams.

Vykdamą pramonės nacionalizaciją visoje Lietuvoje buvo nacionalizuota apytikriai apie 151 įvairių poligrafijos pramonės įmonių. Imant atskiromis poligrafijos pramonės rūšimis nacionalizuota įmonių: spaustuvių — 115, litografijų — 6, litografijų ir kartonazo įmonių — 6, cinkografijų — 5, knygriškyklų — 9, popierio gaminių dirbtuvių — 4, rifučių liejyklų ir dirbtuvių — 2, volikų liejyklų — 1, stereotipų dirbtuvių — 1, poligrafijos reikmenų prekybos įmonių — 2. Atskiromis vietovėmis įmonių nacionalizuota: Kaune — 53, Vilniuje — 67, Šiauliuose — 6, Marijampolėje — 4, Vilkaviskyje — 3, Kėtingoje — 2, Panevėžyje — 3, Tauragėje — 2 ir po vieną spaustuvę Telsiuose, Kėdiniuose, Biržuose, Utenoje, Rokiškyje, Alytuje, Zarasuose, Ukmergėje, Mažeikiuose, Jurbarko ir Raseiniuose. Kaip matome, daugiausia buvo nacionalizuota įmonių Kaune ir Vilniuje. Nors Vilniuje bendras nacionalizuotų spaustuvių skaičius buvo didesnis, nei Kaune, tačiau ten daugumoje veikė mažesnės spaustuvės, o didžiosios spaustuvės buvo įsisteigę Kaune.

Kas vyko spaustuvėse nacionalizacijos metu

Kalbant apie spaustuvių tvarkymą ir darbą bolševikiniais laikais tenka pažvelgti ir į pačių

KAZYS KEMEZYS

spaustuvių vidaus gyvenimą bolševikams atėjus į Lietuvą ir, vėliau, nacionalizacijos metu. Pirmiausia, kaip ir visame krašte, visose įstaigose bei įmonėse, taip ir spaustuvėse, viešpatavo absoliuti anarchija. Tuoju pat metu, kaip ir visame krašte, bolševikai labiausia bijojo palikti privačiose rankose nors mažiausią spaustuvėlę, kad kartais ji nebūtų panaudota spausdinti bet kokiems antibolševikinio turinio spausdinimams.

Suprantama, bolševikams tokiems ir reikėjo. Jie ir norėjo, pradžioje, galimai daugiau susirasti šalininkų, pataikūnų, kurių pagalba lengviau galima būtų sugriauti tvarką įmonėse. Todėl, spaustuvėse įsigalėjo šmeiztali, kiršinimas vienu dirbančiųjų prieš kitus, rezolucijos, reikalavimai, atsiskaitymai. Atsi— 115, litografijų — 6, litografijų ir kartonazo įmonių — 6, cinkografijų — 5, knygriškyklų — 9, popierio gaminių dirbtuvių — 4, rifučių liejyklų ir dirbtuvių — 2, volikų liejyklų — 1, stereotipų dirbtuvių — 1, poligrafijos reikmenų prekybos įmonių — 2. Atskiromis vietovėmis įmonių nacionalizuota: Kaune — 53, Vilniuje — 67, Šiauliuose — 6, Marijampolėje — 4, Vilkaviskyje — 3, Kėtingoje — 2, Panevėžyje — 3, Tauragėje — 2 ir po vieną spaustuvę Telsiuose, Kėdiniuose, Biržuose, Utenoje, Rokiškyje, Alytuje, Zarasuose, Ukmergėje, Mažeikiuose, Jurbarko ir Raseiniuose. Kaip matome, daugiausia buvo nacionalizuota įmonių Kaune ir Vilniuje. Nors Vilniuje bendras nacionalizuotų spaustuvių skaičius buvo didesnis, nei Kaune, tačiau ten daugumoje veikė mažesnės spaustuvės, o didžiosios spaustuvės buvo įsisteigę Kaune.

Bet čia ir glūdėjo didžiausia bolševikų apgaulingos taktikos sėkmė. Jie pradžioje davė įmonių komitetams visą veikimo laisvę, tarytum vaikams po žaislėlių. Užtat komitetai išsijusę ir "dirbo". Bet jų veikla reiškė tik tol, kol senoji įmonių administracija buvo pašalinta. Bet tati visai natūralu. Komitetai galėjo šeiminkauti įmonėse, palaikydami dezorganizaciją, tik pereinau į laiką.

Kada gi bolševikai įsigalėjo Lietuvoje, joki liberališkumai jiems nebuvo pakenčiami. Ir patys komitetai greitai pajuto depolitizaciją bolševizmo santvarkoje. Tati sudarė progą vieno "Spindulio" spaustuvių darbininko nusizengimas spaustuvėje gir- taujant, o, svarbiausia, pasiro-

dymas neblaiviam stovyje darbininkų susirinkime.

Naujasis direktorius atleido jį už tai iš įmonės. Savo keliu to klausimo "ėmėsi svarstyti ir spaustuvės komitetas. Įsitikinęs, kad darbininkas tikrai nusikaltė, nutarė jį nubausti, atleidžiant vieną savaitę nuo darbo. Taigi, direktoriaus ir komiteto nusistatymas to darbininko atžvilgiu nebuvo vienodas.

Komitetas, jausdamasis kompetentingas visus darbininkų klausimus spręsti, nenusileido. Ir kitame posėdyje nutarė dar kartą praversti tuo reikalu tardymą, paskui išrinkus savitarpio garbės teismą iš administracijos ir komiteto, nustatyti nusikaltusiam darbininkui atitinkamą bausmę. Komitetas net sušaukė tuo reikalu visuotinį spaustuvių darbininkų susirinkimą, kuriame buvo nutarta tą darbininką priimti atgal į darbą, o jo uždirbtus pinigus atiduoti jo žmonai. Čia pat buvo išrinktas ir garbės teismas. Žinoma, viskas buvo labai gražu, galima sakyti tikras vaidinimas, tik galia, komitetas pamiršo, jog žaidimo ir dezorganizacijos laikas jau buvo praėjęs. Reikėjo nepamiršti niūrios bolševikinės tikrovės, kuri panašius dalykus jau netoleravo. Tariamais "laisvės" laikai jau senai buvo praėję. Dėl ko šį kartą komitetui teko nukentėti. Įsikūšus "Tiesos" direktoriui Zimanui, spaustuvės komiteto pirmininkas Bernotas, buvo apkaltintas demoralizavęs darbininkus, palaikydams drausmės laužytojus. Be to, buvo kaltinamas už tai, kad sušaukė darbininkų susirinkimą direktoriaus patvarkymui svarstyti, tuo pažeidžiamas vienvaldžio principą. Viso to rezultate, poligrafijos profsąjunga įsakė tuoju pašalinti "Spindulio" spaustuvių visą darbininkų komitetą, o jo pirmininką Bernotą išbraukti iš profsąjungos narių tarpo ir atleisti iš darbo.

Taip liūdnai baigėsi dienos, rinktą "Spindulio" spaustuvių darbininkų komiteto, kuris tik-

šiau, buvo savotiška pašūrė, naudojama ark-

kėjosi rasiąs laisvę, lygbybę ir teisybę bolševikinės santvarkos sistemoje ir to vardan tiek žalos padaręs ir tiek tulžies išlėjęs tos įmonės vidaus gyvenime. Toliau šioje įmonėje komitetas nebuvo leistas rinkti, bet duotas darbininkams skirimo keliu.

Poligrafijos tresto įsteigimas ir valstybinių spaustuvių kūrimas

Nacionalizuotoms spaustuvėms valdyti bei jų darbui tvarkyti pradžioje prie Vietinės pramonės laudies komisariato veikė poligrafijos pramonės skyrius, tačiau, vėliau, tas skyrius buvo panaikintas ir, vietoje jo, buvo įsteigtas Valstybinis poligrafijos pramonės trestas. Jo veikla ir uždaviniai buvo nurodyti specialiaame statute, kuris buvo išverstas ir kiek pritaikytas vietos sąlygoms iš Sovietų Rusijoje veikusio Maskvos poligrafijos tresto "Poligrafknyga".

Trestui išlaikyti spaustuvės turėjo mokėti jam tam tikrą mokestį 1.75% nuo atleisčių prekių ir gaminių sumos. Norėdami pateisinti gausaus ir nepaprastai išsiplėtusio tresto egzistavimą, jo tvarkytojai pirmiausia iš nacionalizuotų spaustuvių pradėjo steigti tam tikras pagrindines valstybines spaustuves, duodami joms naujus vardus, ar numeruodami iš eilės.

Dėl pačių spaustuvių pavadinimų naujų spaustuvių tvarkytojų tarpe, galima sakyti, tiesiog vyko soclenktynės. Visi jie norėjo, prisitaikydami ir pataikaudami bolševikams, duoti spaustuvėms ypatingai revoliucinius, o kartais tiesiog rusiškus pavadinimus. Žinoma, jie tuo siekė spaustuves bent išoriškai padaryti kiek galima raudonesnes — suvolševikinti. Tačiau visagale Lietuvos komunistų partija ir pramonės komisaras į tai vis dėlto kitaip žiūrėjo. Jie dar nenorėjo iš karto erzinti lietuvių visuomenės visiškai svetimais vardais.

Ryškūs to pavyzdys buvo toks. Štai nacionalizavus "Spindulio" b-vės spaustuvę, jos komisarai, didelio entuziazmo ve-

damas, tuoju pasiūlė vietinės pramonės komisariui ir spaustuvės vardą pakeisti. Buvo siūloma "Spindulio" spaustuvę pavadinti "Marksimo Gorkio" spaustuve. Tačiau iš to nieko neišėjo. Pasiūlymas buvo atmestas, o spaustuvė paliko seną vardą. Tokių pasiūlymų būta ir daugiau, tačiau ir jie susilaukė tokio pat likimo.

Isteigus pagrindines spaustuves, netrukus prasidėjo mažųjų spaustuvių negalastingas naikinimas. Iš viso, spaustuvių jungimu, prijungimu, perkėlimu, likvidavimu, panaikinimu labiausia ir reikėsi viso laikotarpio poligrafijos pramonės tresto darbas.

I naujas spaustuves buvo sujungta po 10 ir daugiau mažųjų spaustuvių. Ypatingai Vilniuje buvo atliktas didelis nacionalizuotų spaustuvių suplakimas. Mat, tenai būta labai daug mažųjų spaustuvių. Tačiau, kaip neįtikėtina, nerūpestingai tas viskas buvo atliekama gerai matyti iš tresto valdytojo 1941 m. kovo mėn. 1 d. įsakymo 30 nr., kuriame jis konstatuoja, kad a) Vilniaus poligrafijos įmonių rekonstrukcijos darbai vedami neplaningai ir be tinkamos techniškos priežiūros pagal dar nepatvirtintus projektus, b) Rekonstruojamų įmonių direktoriai neparodė reikiamų žygybių masinių ir įrengimo apsaugai. Daug įrengimo palikta statybos darbų vykdymo vietose ir neapsaugota nuo statybos metu kylančių dulkių ir kitų nešvarumų. Dalis skyrių nenutraukia savo darbo tuo metu, kai vyksta statybos darbai, ir c) Įrengimų įstatymas vyksta be technologinių planų ir nepatikrinus pakungimų stiprumo. Direktoriai sauvaišiai sustatė eilę sunkių masinių ant perdangų su medinėmis sijomis, prileisdami pastatų dvigubą — trigubą perkrovimą. Už tokių veiksmų trestas grąšina atsakingus asmenis atleisti iš pareigų, o jų bylas perduoti teismui.

Provincijoje buvusios nacionalizuotos spaustuvės daugumoje buvo atiduotos vietos vykdymo komitetams. (B. d.)

Ar tai jaunuolis pradedantis su patyrusia laidų grupe ar nauja mergaitė stenografijos departamente, The Illuminating Company duoda daug progų išmokyti ir pakilti savo darbe.

Todėl kas metai daugelis jaunų vyrų ir moterų, atsargiai parinkti iš šimtų pasisūliusių, noriai bando įeiti į Illuminating Company eiles... bendrai dirbančių grupę, skirtą duoti jums vis geresnį Elektrų patarnavimą.

Ir šiems jaunuoliams priprasti padeda Illuminating Company 5000 vyrų ir moterų... įvairių darbininkų, kurių patarnavimo tradicija yra naujais įkvėpimas. Pavyzdžiui, virš du trečdaliai Illuminating Company tarnautojų ten dirba jau mažiausiai penkis metus... vienas penktadalis patarnavo apylinkėi jau daugiau kaip ketvirtį šimtmečio.

Taip! Yra proga prieš akis, kai jus aptarnauja Elektrų geriausių valstybės vietovė.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

mas vilkas. Aš galvoju, kad mūsų susitikimas vargšėlini buvo Apveizdos duotas. Mano vadovas tačiau mažai tevalgė, dar mažiau gerė ir visiškai nieko nekalbėjo, nors mūsų kelionės pradžioje jis man pasirodė esąs nepalyginamas pletys. Mūsų svečias atrodė jį varžė, ir kažkoks nepasitikėjimas, kurio tikros priežastys aš negalėjau atspėti, juos vieną nuo kito stūmė.

Jau kumpis ir paskutiniai duonos trupiniai buvo sukirsti. Mudu surūkėme po antrąjį cigara. Vadovui įsakiau pažaboti arklius ir jau buvau teisišveikęs savo naująjį biūtį, kai jis mane paklausė, kur aš manęs nakvoti.

Greičiau negu pastebėjau savo vadovo raudoną ženkla, atsakiau, kad vyksiu į venta del Cuero.

— Tokiam žmogui, kaip jūs, senjore, toji užėiga prasta... Aš taip pat į ten vyksiu, ir, jei jūs leisite, keliausime drauge.

— Labai mielai, — tariau aš, sėsdamas ant arklio.

Mano vadovas, kuris palaikė kilpą, vėl man pamerkė. Aš jam atsakiau, patraukdamas pečius. Lyg norėdamas užtikrinti, kad aš esąs visiškai ramus, ir mes leidomės į kelionę.

Paslaptingi Antonio ženklai, jo nerimumas, keli pasprukę nepažįstamojo žodžiai, ypač trisdešimties mylių padarytas kelias ir neįtikinantis jo paaiškinimas jau buvo suformavę mano nuomonę apie šį mūsų kelionės draugą. Neabejojau, kad aš turiu reikalo su kontrabandininku ar galbūt ir su vagimi. O kas pigaliau tokio? Aš pakankamai buvau pažinęs ispanų charakterį ir galėjau būti tikras, neturįs bljoti žmogaus, kuris su manim kartu valgė ir rūkė. Jo buvimas su mumis galėjo dargi mus apsaugoti. Be to, aš labai norėjau sužinoti, kas iš tikrųjų yra plėšikas.

Jų kasdien juk nesutinki, ir savotiškai žavai atsidurti šalia pavojingos būtybės, ypač kai ją prisijaukinti ir ji pasidaro švelni.

Aš tikėjauš palaiptisui įsigyti nepažįstamojo pasitikėjimą ir, nepaisydamas savo vadovo mirkčiojimų, pradėjau pasikalbėjimą apie didžiųjų kelių vagis. Žinoma, aš apie juos kalbėjau su respektu. Buvo tada Andaluzijoje garsus banditas, vardu Jose-Maria, apie kurio žygius visi kalbėjo. Jei būčiau šalia Jose-Maria? — tariau pats sau... Aš jam papasakočiau visa, ką aš tik žinau apie šį didvyrį, žinoma, jį pagirdamas ir labai stebėtumasis jo drąsumu bei kilnumu.

— Jose-Maria tėra keistuolis ir daugiau nieko, — atsakė šaltai svetimasis.

"Ar tai tiesa, ar gal tik perdėtas jo kuklumas?" — galvoju aš, nes, vos tik pažvelgus į jį, buvo lengva pastebėti Jose-Maria žymes, apie kurias aš buvau skaitęs skelbime, prilipintame prie vieno Andaluzijos miesto vartų. — Taip, tai jis... Plaukai — šviesūs, akys — mėlynos, didelė burna, balti dantys, mažos rankos, ploni marškiniai, aksominė auksinėmis sagomis liemenė, baltos odos getrai, bėras arklys... Jokios abejonės, tačiau gerbkime jo incognito.

Mes atvykome į ventą. Ji buvo tokia, kokią jis man buvo atvaizdavęs, vadinasi, viena iš skurdžiausių, kokią tik aš esu kada nors matęs. Viena didelė kambarijė buvo ir virtuvė, ir valgomasis, ir miegamasis. Kambario viduryje, ant plokščio akmens, buvo kūrenama, o dūmaiėjo pro skylę stoge arba, teisingiau, sudarydami debes, laikėsi kelias pėdas virš aslos. Pasieneje buvo matyti patiestos ant žemės penkos ar šešios nulams apdengti vartojamos senos anklodės. Tai buvo, kelevių lovos. Už dvidešimt žingsnių nuo namo, arba, teisingiau, nuo vieništelio kambario, kurį aš ką tik apra-

šiau, buvo savotiška pašūrė, naudojama ark-

šiuose užėigos namuose, bent tuo momentu, nebuvo kitų žmogiškų būtybių, be vienos senos moters ir dešimt ar dvilikos metų mergaitės. Abi jos buvo suodžių spalvos ir apsirengusios baisiais skarmalais. — Štai kas teliko, — tariau pats sau, — iš antikinės Munda Boetica gyventojų! O Cezari! O Sikste Pompėjau! Kaip jūs nustebtumėte, jeigu sugrįžtumėte į pasaulį!

Pastebėjus mano kompaniją, senai iš nustebimo išspruko:

— O, senjoras don Jose!

Don Jose suraukė antakius ir autoritetingai pakėlė ranką, kuri tuoju pat sustabdė senę. Aš atsisukau į savo vadovą ir nepastebimu ženklu darčiau jam suprasti, kad manęs nieko nereikia mokytį ryšium su žmogumi, su kuriuo aš rengiausi nakvoti.

Vakarienė buvo geresnė negu aš tikėjauš. Mums padėjo ant mažo vienos pėdos augšto stalo keptą gaidį su ryžiais ir ispaniškais pipirais, paskui ispaniškų pipirų su aliejumi, pagaliau gaspacho — tam tikros rūšies salotų su pipirais. Taip su pipirais paruošti trys patiekalai mus vertė dažnai užgerti puikiu Montillos vynu.

Pavalgius pastebėjau sienoje kabanciją mandoliną. (Ispanijoje visur yra mandolinų) ir paklausiau mums patarnavusią mergaitę, ar ji mokanti skambinti.

— Ne, — atsakė ji, — bet don Jose skambina puikiai.

— Būkite toks geras, — tariau aš jam, — ir man ką nors padainuokite: aistringai mėgstus jūsų tautinę muziką.

— Niekio negaliu atsakyti garbingam senjorui, kuris mane vaišina tokiomis puikiais cigarais, — tarė gerai nusiteikęs don Jose.

Liepęs paduoti jam mandoliną, jis, pats sau pritardamas, dainavo. Jo balsas buvo šiurkštus, bet vis dėlto malonus, daina keista ir melancholiška, gi žodžių — nesupratau nei vieno.

Jei neklystu, — tariau jam, — jūs ką tik padainuota daina nėra ispaniška. Tai panašu į Zorzičias, kurias esu girdėjęs provincijoje, o žodžiai turėtų būti baskų kalbos.

— Taip, — atsakė don Jose liūdnai.

Jis padėjo mandoliną ant žemės ir, su kryžiauvės rankas, su ypatingai liūdna išraiška žiūrėjo į gestanciją ugnį. Jo veidas, apšviestas ant stalo pastatytos lempos, kilnus ir kartu piktas, priminė man Miltono Šetoną. Galbūt taip, kaip ir jis, mano kelionės draugas svajojo apie namus, kuriuos jis paliko ir ištrėmimą už padarytas nuodėmes. Bandžiau atnaujinti pasikalbėjimą, bet jis taip buvo paskendęs liūdnoje mintyse, jog nieko man neatsakė.

Senutė jau buvo atsigulusi viename salės kampe už skylėtos uždangos, ištemptos ant virvės. Mergaitė buvo nusekusi į taip pat už šios uždangos, skirtos gražiajai lyčiai. Dabar mano vadovas atsikėlęs kvietė mane eiti draugė su juo į arklidę, tačiau don Jose tati išgirdęs, pašoko ir griežtu tonu paklausė, kur jis einąs.

— Į arklidę, — atsakė vadovas.

— Ko? Arkliai juk pašerti. Gulk čia, senjoras tau leis.

— Aš bijau, kad tik senjoro arklys nebūtų susirgęs. Norėčiau, kad senjoras jo pažirėtų: galbūt jis žinos, ką su juo reikia daryti.

Man buvo aišku, kad Antonio nori pakalbėti su manimi viena, bet aš nenorėjau sukelti don Jose įtarimą, ir man atrodė būsiąnt išmintingiausia, kaip ir iki tol, parodyti ko didžiausią juo pasitikėjimą. Todėl

Antonijui atsakiau, kad aš nieko nenusimamau apie arklius ir kad noriu miego. Don Jose nuejo drauge su juo į arklidę ir tuoju pat grįžo vienas. Jis man pranešė, kad arkliui nieko bloga nesą, bet mano vadovas, labai jį brangindamas, trynys jį savo svaraku, kad išprakaituotų, ir, dirbdamas šį malonų darbą, manęs praleisti visą naktį. Tačiau aš jau buvau išsitiesęs ant mulų uždangų, rūpestingai susisukęs savo apsiaustan, kad jų nepaliesčiau. Don Jose, astiprašęs, kad pasirinko vietą arti manęs, atsigulė skersai duris, nebeužmiršdamas užtaisyti savo espingolės, kurią pasidėjo po krepšiu, tarnavusiu jam pagalve. Praėjus penkioms minutėms, mes palinkėjome vienas kitam labos nakties, ir abu užmigome.

Maniau esąs pakankamai pavargęs ir galėjęs miegoti net ir tokioje užėigoje, tačiau po valandos laiko labai nemalonius nežėjimas išplėšė mane iš pirmo miego. Vos tik supratęs jį prigimti, atsikėliau, įsitikinęs, kad bus geriau praleisti likusią nakties dalį po atviru dangumi negu po šiuo nesvektingu stogu. Eidamas galais pirštu, priėjau prie durų, kur stipriai tebemiegojo don Jose. Jo nepažindamas, peržengiau juo gulį ir išėjau iš namo.

Prie durų buvo platus medinis suolas. Aš ant jo ko patogiau atsiguliau, kad galėčiau praleisti likusią nakties dalį. Vos tik antrą kartą buvau sumerkęs akis, kai man pasirodė, kad pro mane praslinko, nesukeldami net ir mažiausio triukšmo, arklio ir žmogaus šešėliai. Atsisėdau ir labai nustebau, pamatęs šiuo laiku Antonijų, išėjusį iš arklidės. Atsikėlęsėjau prie jo. Jis, mane pamatęs, pats pirmasis sustojo.

(B. d.)

Kazys Škirpa apie Bonnos reikalus

Pone Redaktorai,

ryšy su p. dr. P. Karvelio, Vliko Užsienio Tarnybos Valdymo, paskleistomis tendencingomis žiniomis apie jo atkurtą Lietuvos atstovavimą Bonnoje, kurias demontuoja dr. A. Geručio priėmimas vokiečių užsienio ministerijoje, buvau daug kieno klausiamas, kaip žiūriu į tą reikalą ir ar esu ką daręs tuo klausimu, kaip paskutinis Lietuvos įgaliojamas ministeris Vokietijoje.

Kadangi kalbamas klausimas yra viltis viešų diskusijų objektu, tai prašau šiek tiek paskelbti sekančius mano paaiškinimus visuomenės žiniui.

Reikalas susirūpinę Lietuvos atstovavimu Bonnoje iškilo nuo tada, kai 1949 m. Vakarų sąjungininkai atpalaidavo okupacinius varžtus Vokietijoje ir leido vokiečiams sudaryti savo krašto vyriausybę su Bundeskancleriu dr. Adenaueriu priėmimo.

Kadangi tai buvo žingsnis į Vokietijos suverenumo atstatymą, tai susitarė su ponu S. Lozoraičiu, likusios užsienyje Lietuvos diplomatinio šefu, 1949 m. rugsėjo 21 d. pasiūlyti dr. Adenaueriui pasveikinimo telegramą, į kurią spalio 7 d. gavau raštišką padėkos atsakymą. Po to kontaktavau tos vyriausybės pareigūnus per vieną buvusį vokiečių diplomatą, mano seną pažįstamą, kuris buvo nuvykęs į Bonną ir painformavo mane, jog ten esama palankaus nusistatymo Lietuvos diplomatinio posto atkūrimui, kada tai patieks vokiečiams bus įmanoma.

Naujosios vokiečių vyriausybės padėčiai stabilizavusis, p. S. Lozoraitis sumezgė su ja asmeninę kontaktą ir 1952 m. sausio mėn. nuvyko į Bonną, kur turėjo pasikalbėjimų su valstybės sekretoriumi prof. Hallstein ir kitais užsienio reikalų m-jos kompetetingais pareigūnais. Rezultate sutarta, kad ligi naujo patvarkymo Lietuvos reikalais Bonnoje rūpinsis pats S. Lozoraitis, kaip legalus mūsų diplomatinio šefas. Šį savo nusistatymą vokiečių užsienio ministerija patvirtino raštu, kurį ji adresavo S. Lozoraičiui 1952 sausio 29 d.

Tų pačių metų pavasarį pasirašius taip vadinamas Bonnos sutartis, kuriomis nors ir ne de jure Vokietijos suverenumas praktiškai buvo atkurtas, gegužės 26 d. telegrama pasveikinau Adenauerio vyriausybę dar kartą, norėdamas tuo būdu sustiprinti su ja diplomatinę kontaktą. Į tai susilaukiau padėkos atsakymo per vokiečių diplomatinę misiją Washington. Ta proga turėjau pasikalbėjimų su jos vadovaujantais pareigūnais.

Tiek iš atsakymų į mano telegramas, tiek iš pasikeitimo laiškais su čionykščia diplomatinė misija bei turėtų asmeniškų pasikalbėjimų paaiškėjo, kad dabartinė Vokietijos vyriausybė stovi ant Lietuvos nepriklausomybės pagrindo, nekvestionuoja ja mano mandato, kaip Lietuvos pasiuntinio ir įgaliojoto ministro, ir kad todėl, laikui atėjus, pasiuntinybės atkūrimas gali pasidaryti įvykdomas.

Tuo metu, kai mes su S. Lozoraičiu, kaip kas galėdamos darėme diplomatinę pastangą, Vliko žmonės, be mūsų žinios ir pritarimo, kaip atskirų Lietuvos pareigūnų užsienyje, padarė 1950 ir 1952 m. Bonnoje savo nuožūrą eismo, kurie nesiderino su legalios Lietuvos pasiuntinybės atkūrimo siekimu ir kurie buvo nukreipti prieš S. Lozoraitį ir mane.

Norėdamas įspėti Vliką nuo naujų klaidų, savo 1953 m. sausio 25 d. raštu p. K. Žalkauskui,

Vykdomosios Tarybos pirmininkui, pareiškiau, kad, kaip Lietuvos pasiuntinys Vokietijoje, nesutinku, kad būtų siekiama sudaryti Bonnoje kažkokį Lietuvos atstovavimo erzacą, o ne legalią Lietuvos pasiuntinybę atkurti, priešaky su jos teisėtu šefu. Nuodžiau, kad tokio erzaco sudarymas galėtų tik suparalyžuoti legalios pasiuntinybės atkūrimą. Realaus Lietuvos, kaip valstybės, tęstinumo tarptautinės teisės požiūriu sustiprinimo tegalima būtų pasiekti tik atkūrus legalią Lietuvos pasiuntinybę Vokietijoje ir kad todėl tai nėra mano asmens klausimas, bet bendras valstybinis reikalas. To siekdamas, patiekiau Vykdomajai Tarybai sekančias sugestijas:

1. Užbaigti intrigas ir prieš S. Lozoraitį ir prieš mane, kaip Lietuvos pasiuntinį vyriausybės neatšauktą iš savo posto;

2. Atšaukti Vykdomosios Tarybos (prof. Z. Ivinskio) 1952 m. pareiškimą Bonnai kaip nukreiptą prieš Lietuvos diplomatinio šefo autoritetą ir žalingą legalios Lietuvos pasiuntinybės atkūrimo reikalui;

3. Duoti S. Lozoraičiui raštą su visų grupių parašais, kurį jis galėtų įteikti Vokiečių užsienio ministerijai, kaip formalų įrodymą, kad pasiuntinybės klausimu visi mūsų veiksniai yra vieningai nusistatę;

4. Diplomatinį kalbama reikalo pravedimą centralizuoti diplomatinio šefo rankose ir be jo žinios nedaryti jokių ėjimų. Jei kas gali praktiškai reikalui pagelbėti, kad apie tai painformuotų S. Lozoraitį, tuo būdu įgalinant jį siekti tikslo planingai ir darniai.

Deja, Vliko vadovybė nesitiekė šia mano sugestija pasinaudoti.

Susirūpinęs, kad Vliko politikai, veikdami už mūsų diplomatinės nugaros, nesuklaidintų Bonnos dėl mano nusistatymo pasiuntinybės klausimu, 1953 m. kovo 24 d. per vokiečių diplomatinę misiją Washington, įteikiau Bonnos vyriausybei formalų raštą, kuriame apibūdinau Lietuvos kaip valstybės teisinį buvimą ir susirūpinimą išaiškinti man pavestos pasiuntinybės atkūrimo galimybes, pareiškiau:

1. kad iš Lietuvos pasiuntinio Vokietijoje pareigų nebuvau ir nesu Lietuvos vyriausybės atšauktas;

2. kad aš pats iš tų pareigų nebuvau pasitraukęs, o vokiečiams pasiuntinybę uždarius jos rūmus perdaviau ne sovietų amirbasadai, bet vokiečių užsienio reikalų ministerijai, rezervuodamas sau teisę atnaujinti pasiuntinybės veikimą, kada man iš vokiečių vyriausybės bus tas leista;

3. kad Lietuva nebuvo karo padėty su Vokietija ir kad mano kredencialai lieka galioje, kaip ir kitų Lietuvos pasiuntinių užsienyje;

4. kad ir toliau jaučiuos įpareigotas rūpintis Lietuvos reikalais Vokietijoje ir gerų santykių palaikymu tarp abiejų tautų ir valstybių ir

5. kad esu kiekvieno metu pasiryžęs perimti tolesnį man Lietuvos vyriausybės pavestų diplomatinę funkcijų vykdymą Vokietijoje, jei tik vokiečių federalinė vyriausybė tam pritartų.

Gyvendamas toli nuo Vokietijos, pranešiau, jog konkretesniems pasikalbėjimams ir eventualiam susitarimui pasiuntinybės reikalui su vokiečių vyriausybe yra kompetentingas S. Lozoraitis, kaip legalus likusios užsienyje Lietuvos diplomatinio šefas, paskirtas šioms pareigoms 1940 m. trumpai prieš sovietų agresiją ir krašto okupaciją.

Patvirtindama šios mano notos gavimą, vokiečių užsienio reikalų ministerija, savo 1953 m. liepos 13 d. raštu, prisiėmusi man per savo diplomatinę misiją Washington, man pranešė, kad kol kas dar negali patenkinti mūsų pageidavimų pasiuntinybės klausimu, bet ji neturi prieš, jei lietuviškos organizacijos Vokietijoje palaikytų ryšius su federaline vyriausybe Lietuvos piliečių kultūriniais, charitatyviniais ir teisiniais darbiniais reikalais, ir kad ir užsienio reikalų ministerija ir kitos vokiečių įstaigos mielai priims sumintų organizacijų atstovus ir palankiai svarstys jų pageidavimus. Įteiktos notos nuorašą pasiunčiau Vlikui ir painformavau apie gautą atsakymą.

Kadangi, kaip matyti iš jos rašto, vokiečių vyriausybė turi galvoje Lietuvos piliečių Vokietijoje, tai kad nekiltų nesupratimų sąryšy su augščiausi paminėtu palankumu, tu pačių 1953 m. rugpjūčio 25 d. laišku sugestijonau S. Lozoraičiui siekti minėtų reikalų atstovavimą centralizuoti vieno asmens rankose, legitimuotu diplomatinio šefo arba mano raštu Bonnai. Konkrečiai, pasiūliau p. dr. A. Geručio kandidatūrą, manydamas, kad jį bus priimtina minėtos organizacijos ir pačiai vokiečių užsienio reikalų ministerijai, nes p. Gerutį pažįstu, kaip gerą diplomatinį pareigūną, prityrusį visuomeniniame darbe lietuvių patriotą ir augšto moralinio integralumo asmenybę.

Kai dėl kun. Krupavičiaus 1953 m. rugpjūčio mėn. užsiuolinų Eltoje prieš S. Lozoraitį ir tu pačių metų rugsėjo 1 d. patstatyto ultimatumo betoks tarimas su Vliko vadovybe dėl kandidatų Bonnoje stipo S. Lozoraičiui nebeįmanomas, spalio 14 d. gelbėdamas padėtį patariau Vykdomosios Tarybos pirm. p. K. Žalkauskui per L. V. L. Sąjungos atstovą Vlikę, kad mėgintų sutarti su vokiečių užsienio reikalų ministerija p. Geručio legitimavimą mano parašu, kaip paskutinio Lietuvos pasiuntinio ir įgaliojoto ministro Vokietijoje. Deja, Vykdomoji Taryba ir čia mano sugestija nepanoro pasinaudoti, toliau vykdydama spaudimą į p. Lozoraitį.

Nesiskaitydamas su mano įspėjimais nežaloti teisinio Lietuvos pasiuntinybės pobūdžio ir neįėjimas mano čia sumintų praktiškų pasiūlymų, vaizdžiai rodo, kad Vliko vadovybė, priešingai Vliko ir Vyk. Tarybos pirmininkų viešiams pareiškimams, rūpėjo ne objektyvus susitarimas su diplomatinio šefu, bet visai kitokie tikslai.

Dėlto laikau, kad p. S. Lozoraitis pasielgė visai teisingai, negaisdamas laiko ir susitarimas su vokiečių užsienio reikalų ministerija dėl A. Geručio kandidatūros. Jis pavedė jam atstovauti lietuviškus reikalus Bonnoje, kol ten dar negalima atkurti Lietuvos pasiuntinybės. Iš savo pusės galiau tik palinkėti p. dr. A. Geručiui sėkmės jo darbuose Lietuvos labui, pirmoje eilėje siekiant atkurti Lietuvos pasiuntinybę, kai Bonna laikys tai įmanoma.

Kalbamos pasiuntinybės atkūrimas būtų lengvesnis, jei nekludytume patys sau, kaip tą padarė dr. Karvelis savo neapgalvotais žygiais Bonnoje ir blefiniais pareiškimais per Eltą apie neva Lietuvos diplomatinio atstovavimo atkūrimą prie vokiečių federalinės vyriausybės, tuo priversdamas ją viešai paieigti tą netiesą.

Su tikra pagarba,
Kazys Škirpa

KALNA

Laiškai iš kolūkio

A. GRICIUS

(Pabaiga. Žr. "Dirvos" 30-33 nr.)

— Kolūkio karvės geros veislės. Tik jos sunykusios nuo prasto pašaro, — aiškina drg. Krušinskas. — Vis dėlto iš jų mes galime gauti gerą prieauglį, kad tik turėtume gerų pašarų...

Šiemet kolūkis šienaus apie 130 ha dobilų ir pievų. Pridėjus silosą, kurio kolūkis pasiryžęs pasigaminti kiek tik gali daugiau, pašarų būsią pakankamai. Ateinantieji metai kelia kolūkiečiams rūpestį. Pagal planą šiemet turėjo būti pasėta daugiametis žolij 225 ha, o tepasėta apie 70 ha: kolūkis tiek tegalvoti seklos...

Užtat kolūkio vadovybė jau dabar pasikalba, kur ateinančiais, 1955 metais bus sėjamas mišinys ir kitos vasarinės bei silos kultūros parašams, kad galų gale būtų įveiktas nuolatinių pašarų trūkumas.

Rajonas, ateinantiems metams planuodamas kolūkiams pašalius, negalės neatsižvelgti į kolūkių "Lenino keliu" gyvybinius reikalus, atgaivinant gyvulininkystę. (O jei ir vėl neuos sekų? Red.).

Tas kolūkiečių rūpestis pašarų baze ateinantiems metams — geras ženklas, akivaizdžiai rodomas, kad kolūkių "Lenino keliu" valstiečiai auga sąmoningų kolektyvų, siekiančių apčiuopti realią savo atgijimo ir kilimo perspektyvą. Puoselėti ir ugdyti tuos geras pradus, teikiančią ir aktyvą visą teigiamąją kolūkių elementą, akylai ir jautriai auklėjant pasyviuosius, atsilikusius, demoralizuotuosius — svarbus užduoties.

Aplink nebaigtą tvartą, kolū-

kiečių su kančia ironija pravaržuojamą Babelio bokštą, vaikštinėja kolūkių pirmininkas drg. J. Velka, statybos brigadininkas drg. Kudirka, štai tik prieš kelias dienas valdybos posėdyje apsvačius buvusios brigados nepatenkinamą darbą, išrinktas toms pareigoms ir visas pasinėręs į kolūkių statybinius reikalus.

Saulė visai kryo į laidą. Iš netolimos giraitės padvelkė vėsus, kurio kolūkis pasiryžęs žmonės tartum instinktyviai pasuko savo sąules įdegintus veidus. Pakvipo ievo.

Drg. Velka dar kartą apžvelgė tvartą rentinį: dar daug darbo reikia įdėti iki bus galima į naują tvartą suleisti galvijus. Bėris, kurio pirmininkas visą dieną jodinėjo pe kolūkių plotus, po brigadas, timplėjo pavadi, prašydamas leisti padirinėti. Pirmininkas paleido pavadij ir atsėdėjo ant rasto.

— Kurį penketį baigsite statyti tvartą?...

Juokai, matyt, nepatiko neatsižvelgti į statybos brigadininkui.

— Na, ne-e... Truks plyš, o tvartą turime šiemet baigti, — tvirtai pasakė pirmininkas. — Jei nepastatytume, paitų mūsų gyvulininkystės planai. Jei rudenį mes įkurdinsim galvijus naujojo karvidė, mums lieka dar bartinės karvidės Katkiskės: ten pastatas senovinis, bet mūrinis, dar tvirtas ir talpus. Ją mē jrengime kiaušles. Visas kolūkių kiaušes suvarysime į vieną vietą. Dabar jos išmėtytos keliuose tvartuose, kaip reikiant neįprizūrimos. Šėrimas sunkiai sukontroliuojamas. To liau taip nebegali tęstis.

Tvarto statybai privežta medžiagos. Stovi stirtelės nedegamųjų plokštelių stogui dengti. Ivaivi medžiaga dar ir dabar tē besuvažėma.

— Cemento turime pakankamai. Tik bėda su plytomis. Tvartui ir šiltnamiui baigti reikia 40,000 plytų. Rajonas gavo per mažą plytų paskyrą. Vykdomojo komiteto pirmininkas drg. Liepa daro žygius, kad paskyrą būtų pakelta. Tikimės, kad pavyks. (O jei ne? Red.).

Tai pasakęs pirmininkas pasidairė į apylinkes, pagalvojo, tartum suveddamas visą sumą jo reikalų, jau įvykdytų ir dar būtinai įvykdytų.

Kolūkis nelyginant koks mezgynys: kažkada pasileido akis, nieks laiku jos nepagavo ir nepakėlė, mezgynys ir paio keliais ruožais. Kur žiūri, ten spraga. Kartais nebežina, ko griebtis...

Pažvelgęs į besileidžiančią saulę, pirmininkas pakilo nuo rasto, paėjęs pasigavo bėrį.

— Na, nieko. Ir mes susilauksime šventės, — sėsdamas į baltą žvaliai tarė drg. Velka. — Visą nulemia žmonės. O žmonės neblogi. Moka dirbti ir nori dirbti. Na, vienas kitas dar atžėvės... Įkaitinsime ir tuos. Likit sveiki, — ir, paraginęs bėrį, nuėjo riste.

Pakeliui iš darbo užsuko dar keli kolūkiečiai. Ant rasto susėdę, rūkydami dalinosi žiniomis, kas per tą dieną padirbta, kas rytoj bus dirbama dirvose, daržuose, fermose.

Užsimezgė būdingas artųjų vakarinis pokalbis. Kai po dienos darbų pavargę raumenys atsiduoda poilsiui, o galvoje mintys teka lėtai, ramiai, viena po kitos slinkdamos nematoma grandine.

Taip pat ramiai, su pauzėmis ejo ir tas pokalbis; nors jo tems atrodė įvairios, bet netikėtos, tartum be jokio tarpusavio ryšio, bet esmėje jos lietė tą patį — savąjį kolūkį. Ne tokį, koks jis buvo vakar, ne tokį, koks jis telėra šiandien.

Kolūkiečiai, žiūrėdami į saulęlydžio tvaskėjimą, savo mintimis jau matė kolūkį tokį, koks jis turi būti ir bus artimiausiais metais, su koku susietas visas jų gyvenimas, troškimai ir viltys. (Jei aip, tai tikriausia galvojo apie nuosavus ūkeilius, be raikomų ir raitų ūkeizdų. Red.).

— Andai buvau sutikęs pažįstamą iš "Gintaro" kolūkių, — klausėsis kitų kalbų prašneko kolūkietis. — Pasakojo, už partum suveddamas visą sumą 2 kg grūdais ir po 1 rublį pinigais. Patenkinti.

— Žiūrė! Kaip greit atkuto. O juk ir "Gintaras" buvo ne geresnis už mūsų.

— Užtat gi. Taip pat arti miesto, taip pat, kaip ir iš mūsų, daug kas šaipė: girdi, gintariai labiau mėgsta zulinti Kauno šilagatvius, negu dirbti kolūkių laukuose...

— Tai iš kurgi tas "Gintaras" atgavo kvapą;

— Ogi paprastai! Kai tik išsirinko naują pirmininką, Lebedevą, taip visas kolūkis ir ėmė rikiuotis į tvarką. Dabar, girdi, "Gintare" terasi gal tik kokį iš-tizėlį, kuris nevertintų darbdienio. Kolūkiečiai patys eina ir teiraujasi: prie kokio darbo skirsit mane šiandien? Kur man reikės eiti rytą? (Taigi, Red.).

— Nu, du kilogramai už darbdienį pradžiai taip pat gerai. Bet tokioj, kaip mūsų žemėj dviem kilogramais ar galima tenkintis? Prie mūsų žemės pridėk rankas kaip reikiant, turėk gerą vadovybę, apsilipsi ir į jais ir pinigais, — įsiterpė į pokalbį augalotas, stambūs kaulų kolūkietis, matyt, linkęs daugiau klausytis, negu kalbėti, o prašnekęs — dėstyti savo mintis neskubiais žodžiais.

Patylėjęs jis tęsė savo kalbą toliau:

— Ot, vyrai, kaksime, pernai šiuo metu: nei tokių kalbų, nei tokių minčių pas mus dar nebuvo. O šiemet, — matot kaip kalbames, ir tarpusavėje, ir laukuose, ir fermose, ir kolūkių raštinėje — visur. Kodėl? O va kodėl.

Kolūkietis išsitraukė iš kišenės apširusią iš ceratos, matyti, paties pasisūgtą pūginę, išėmė iš jos žiupsnelį laikraščio iškarpų.

— Nešiojuos su savim, — paaiškino pamojavęs popieriais. — Čia ir ką draugas Chruščiovas pasakė Komunistų Partijos Centro Komiteto Plenumuose, kai ėjo kalba apie mūsų, kolūkiečių, reikalus, ir Partijos Centro Komiteto Plenumo nutarimai. Su kuo besikalbant, kai reikia, tai aš juos išsitraukiu ir paskaitau, kuri vieta prie kalbos tinka.

Kolūkietis, kad ir nelabai laisvai, bet pakankamai aiškiai paskaitė keletą iškarpų.

Tai buvo gana mašiai parinktos iš Partijos CK Plenumo nutarimų dėl žemės ūkio pakėlimo.

Net pagailo, kad tokių vertingų ištraukų nėra tekę matyti lankytuose kolūkių klubuose-skaityklose. (O juk "Tiesos" leidykla išspausdino po 100.000 egzempliorių! Matyt, kitiems reikalams sunaudotos tapo... Red.).

Kolūkiečiai įdėmiai klausėsi, kartkartėmis pažvelgiami vienas į kitą ir pritariamai linkėdiodami galvas.

Pabaigoje kolūkietis, į kiekvieną žodį dėdamas ypatingą svorį, sulgė kiekvieną žodžiu bakstelėdamas pirštu kaimynui į keli, paskaitė šiuos žodžius iš draugo Chruščiovo pranešimo: "TSKP Centro Komiteto Plenumas yra tos nuomonės, kad nuolatini rūpinimasis kolūkinio kaimo žmonių materialinio ir kultūrinio lygio kėlimu yra ypatingai svarbi visų partinių ir tarybinių organizacijų pareiga".

(Perkelta iš 6-tą pusl.)

Ugnimi Gamintas STROH'S... vietos taupancioj dėžej

Jums patiks

Stroh's

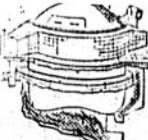
jis yra šviesesnis!

Daba už vietines kainas

SKONIS

joks kitas alus negal

prilygti

Amerikos vienintelis

alus ugnimi gamintas

2000 lapėnių

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

GENEROLAI NE VIENODAI GALVOJA

Senato vidaus apsaugos komisija paklausė generolo Mark Clark nuomonės apie "šaltąjį karą". Gen. Clark, buvęs Korėjoje (jam prisiejo pasirašyti prezidento Eisenhowerio prieš rinkimus žadėtą karo baigimą) pasakė: Rusija privalo būti išmesta iš Jungtinių Tautų narių ir su ja nutraukti diplomatiniai santykiai.

Kitas generolas, prezidentas Eisenhoweris, vėliau paklaustas apie Gen. Clark pareiškimą, pasakė, kad JT privalo būti laikoma kaip pasaulinis forumas, ir Amerikos interesams nebus naudinga nutraukti ryšius su Maskva. Po to savo keliu padarė viešą pareiškimą kitas generolas, Van Fleet, buvęs Korėjos karo vadu po gen. MacArthur, prieš Clark. Pasirodo, prezidento žodžiai nenuarmino gen. Van Fleet. Jis paremė gen. Clarko nuomonę apie Rusiją, pasakydamas, "Mes privalome spirte išspirti Rusiją iš JT."

Prezidentas Eisenhoweris reiškia optimizmą apie progas išvengti visuotinio karo. Jis pasiūlymą išsiaiškinti: Korėjoje baigta kariauti, ir pasibaigė ilgas karas Indo Kinijoje; išvengta karo su Egiptu dėl Sueso kanalo (britams sutinkant pasitraukti iš Egipto); pasiekta susitarimo su Iranu dėl naftos, kuri nepatekusi Sovietams, ir atskirta komunizmo Guatemaloje. Šie ramiu būdu baigti nesu-sipratimai sudaro laisvam pasauliui geresnės sąlygas "statyti pastatą, kuris tikrai atlaikys visus komunistų puolimus". Toliau pasakė, "Aš tikiu, jeigu mes dirbsim protingai ir efektingai to siekdami, karo visai nebūs".

Prezidentas visiškai paneigia mintis apie Korėjos prezidento Rhee galvojimą užpulti Rusiją anksčiau, nelaukiant kol Rusija galės Ameriką puliti, ir sunaikinti jos pajėgumą. Prezidentas pasakė, toks Rusijos užpuolimas reikštų atominį atkeršimą, o tai Sovietų pusės, to pasiekti būtų sugriauti miestai, tūkstančiai žuvusių ir sužalotų žmonių. Reiškia, Amerika privalo prisibijoti Rusijos ir nieko nedaryti.

Nepritaria Kinijon veržtis

Kinijos komunistų vyriausybė pradėjus skelbti, kad atėjo laikas išlaisvinti Formozos salą, kur susikongregavo gen. Čiang Kai-šeko jėgos tautinės Kinijos komunistams Kiniją pavergus, prezidentas Eisenhoweris skubomis paskelbė, kad kounistinė Kinija tektų pirmiausia peržengti per Amerikos septintą karo laivyną, kuris pastatytas tarp Formozos ir Kinijos žemyno. Tai yra aiškus pasakymas, kad Amerika gins kinus nacionalistus nuo komunistų pavergimo Formozoje. Tačiau kiek anksčiau prezidento pasakymas, jog jis netiki, kad pačios Kinijos gyventojai stotų į nacionalistų eiles atsikratyti komunizmo, jeigu nacionalistų jėgos pradėtų veržtis Kinijos žemyn. Tai buvo šalto vandens užpilimas.

Taip sakydams prezidentas Eisenhower pasakė netikįs, kad ir rytų Vokietijos pavergti žmonės nori iš komunistų vergijos laisvintis; netiki, kad Lenkija, Čekija, Lietuva ir kiti komunistų pavergti kraštai laukia momento sukilti prieš Kremliaus teroristinį režimą ir atgauti laisvę.

Ne prie širdies yra ir prezidento griežtas pareiškimas senato respublikonų daugumos

vadui senatoriui Knowland liautis kalbėjus, kad Indo Kinijos atidavimas komunistams yra antras Muenchenas, kur 1938 metais Anglija sutiko atiduoti Hitleriui dalį Čekoslovakijos, siekiant "taikos mūsų amžiuje". Senatorius Knowland visą laiką kovoja už išlaikymą Formozos ir rėmimą Kinijos nacionalistų.

Pereitą savaitę, prieš kongreso išsiskirstymą vasaros atostogoms, senatas ir atstovų rūmai pravedė įstatymą, padarantį kriminaliniu nusižengimu būti komunistu. Pranešimai iš Washingtono paskelbė, kad "Eisenhowerio administracija" šitam įstatymui priešinosi. Tai įstatymo dalis nustato 5 metus kalėjimo ir \$10,000 pabaudos asmeniui, kuris skaitysis komunistų partijos nariu. Kongresui tokį griežtą komunistų bandymą įvesti, skelbta, kad prezidentas Eisenhoweris gali visą įstatymą atmeti.

Tuo įstatymu, komunistų partija padaroma neteisėta ir ji negalės daugiau statyti savo kandidatų į prezidentus ir kitus valdininkus.

Kartu su administracija priešinosi Teisingumo Departamentas ir Federalinis Investigacijų Biuras, kurio viršininkas sako, tas tik nuvargys komunistus į požemį dirbti slapta. Lyg komunistai slapta nedirbo iki šiolei?

DR. JOHN ATIDARĖ AKIS — BET PO LAIKO

Rytų Vokietijon, Sovietų globon pagėsusio buvusio vakarų Vokietijos saugumo viršininko Dr. Otto John praeitis paaiškėjo per vėlav, nors apie jį įtarimai buvo jau 1949 metais. Jis laisvai veikė ir buvo Amerikos, Anglijos ir Prancūzijos — Vokietijos nugalėtojų, dabar remiančių Bonnos vyriausybę, — traktuojamas kaip savas.

Tik prieš pora mėnesių Dr. John buvo atvykęs į Washingtoną, buvo vašingai priimtas Centralinės Slaptos Tarnybos vadovo Allen Dulles (valstybės sekretoriaus Dulles brolio). Jis be-sekoje būtų sugriauti miestai, tūkstančiai žuvusių ir sužalotų žmonių. Reiškia, Amerika privalo prisibijoti Rusijos ir nieko nedaryti.

Berlyną užėmus, sakoma, nacių ir Gestapo dokumentai pateko rusams, taigi rusai rado tuose dokumentuose ir John vardą. Ir susisiekę su juo padarė jį savo žymiausiu šnipu vakarų sąjungininkų tarpe. Jis Kai-šeko jėgos tautinės Kinijos komunistams Kiniją pavergus, prezidentas Eisenhoweris skubomis paskelbė, kad kounistinė Kinija tektų pirmiausia peržengti per Amerikos septintą karo laivyną, kuris pastatytas tarp Formozos ir Kinijos žemyno. Tai yra aiškus pasakymas, kad Amerika gins kinus nacionalistus nuo komunistų pavergimo Formozoje. Tačiau kiek anksčiau prezidento pasakymas, jog jis netiki, kad pačios Kinijos gyventojai stotų į nacionalistų eiles atsikratyti komunizmo, jeigu nacionalistų jėgos pradėtų veržtis Kinijos žemyn. Tai buvo šalto vandens užpilimas.

Sakoma, jau 1949 metais JAV generolas Lucius D. Clay, Vokietijos valdytojas, nepasitikėjo juo ir norėjo pašalinti iš pareigų. Jį pirmiausia įtarė nepatikimumu JAV generolas Huebner, tačiau Washingtono Centralinė Slaptoji Tarnyba jį laikė naudingu talkininku, suteikė daugelį svarbių informacijų, net sutarė parkviesti jį į Washingtoną susipažinti su Amerika ir susitikti su CIA vedėju Allen Dulles.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Išleigęs kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kalna metams \$3.00
Chicago 36, Ill.
6755 So. Western Ave.

! kalną

(Atkelta iš 5-o pusl.)

Kolūkiečiai visi sukrutėjo. — Na mat, Tiesa, teisingi žodžiai.

— Tai šit iš kur tos mūsų kalbos, kaip dabar. Nu, ir tokie darbai. Žinoma, ką kalbėti, kaip kalbėti. — Pridūrė kolūkietis, rūpestingai sudėstydamas iškarpas ir sukišdamas jas atgal į pinigine.

— Ot, ir reikalaukim iš savo partinių ir tarybinių organizacijų, kad jos tais reikalais rūpintųsi kaip turi būti. Tam jos pastatytos! — Karštai sušuko jaunas kolūkietis pasiburkdamas po kepurę susivėlusį nuo prakaito plaukų kuokštą.

— Reikalaukim, žinoma, reikalaukim. Tik taip pat reikalaukim ir patys kiekvienas iš savęs, ir vienas iš kito. Tada ir gyvensim kaip žmonės.

— Mes patys iš savęs tai pareikalaukim. Pats sau esi arčiau. Pats su savim ir sukalbame. Su kitais, kurie toliau kurie rajone, kad tik visada įsietų. — Šypsodamasis užaižė jaunas kolūkietis.

Augalotasis kolūkietis maste kažką savo. Patylėjęs jis pasakė:

— Tai mat, vyrai: Partija tartum paėmė mus už rankos, privedė prie didelio lango ir parodė: žiūrėkit, kokie lobiai. Vis kas jūsu. O kaip juos pasiimti — turit rankas, turit galvas... — Ir pakilo eiti.

— Tas ir yra. Tas ir yra. Partija padės mums. — Pakilo ir kiti kolūkiečiai.

REDACIJOS PASTABA:

Čia ir baigiame iš Vilniuje kompartijos leidžiamos "Tiesos" perimtą A. Gričiaus rašinį. Kadangi jis ilgokai nusitęsė, apleidžiame pačią pabaigą, apie 50 eilučių, kur daugiau kalbama apie sauleleidžio grožį ir merginų dainas, kurias išgirdęs valdybos narys Stinskis, nežinia ką iš tikrųjų galvodamas, lyg ir Gričiui, lyg ir pats sau pratarė: "Imame linksminius gyventi". O kai tas pats Stinskis pratarė, kad lietaus reikėtų, tai Gričius bematant ir lietuvių papilpa, žmonės sulydo, bet jų žvilgsnius nukreipia į žaliausius javus, o ant jų lūpų uždeda partijos pagėdaijamą šypsena.

O gudrus tebėra Lietuvos žmonės. Ypač tas, kuris pinig-

Mielos vasaros dieneles

Kanados rajono Toronto skautų šatrijos ir skautų Rambynio tūntai šios vasaros stovyklą skyrė lietuviškosios spaudos 50-čio sukakčiai atžymėti. Stovykla buvo pavadinta simboliniu "AUSROS" vardu. Stovyklauta prie Inglewood, Ont., kur patraukliai tarp laukų ir miškų vingiuoja Credit River upė. Liepos 24 — rugpjūčio 2 d. nuolat stovyklavo apie 150 stovyklautojų, o užbaigos savaitgaliiu su-skrido dar 50. Daugumas buvo torontiečiai, tačiau turėta svečių ir viešnių iš kaimyninių Hamiltono bei Wellando ir net iš tolimojo Clevelando, JAV. Skautų stovyklai vadovavo Rambynio tuntininkas pasktn. J. Pažera, o skautų — šatrijos tuntininkė sktn. O. Kalendrienė. Dvasiniais stovyklautojų reikalais rūpinosi iš Sv. Mišias atnašavo Rambynio t. kapelionas kun. kleb. P. Ažubalis.

"Aušros" stovyklos programa buvo kruopščiai suplanuota ir stropiai vykdyta. Praeiti skautiškųjų patyr. laipsnių programų praktiniai dalykai — masyminis gamtoje. Tarp stovyklautojų vyko pažangumo varžybos. Rezultatai puikūs — daugelis stovyklautojų pažengė pirmyn savo skautiškose žiniose. Keturiuos skautės tapo vyresnėmis skautėmis. Itin džiugus skautiškųjų gretų prieauglis, nes 28 kandidatė-tės išlaikė 3-jo patyrimo laipsnių egzaminus ir uždaromąją "Aušros" stovyklos

nėj partijos instrukcijas nešiojasi. Baisiai patogu ypač prie svetimo žmogaus, kuris dar ir į laikraščius rašinėja... Taip tai bala žino ką gali leptėti. O čia — išsitraukė, paskaitė ir tvarkoj! Sako: "žinom ką kalbėti, kaip kalbėti".

Ir išvada gudri: "Tas ir yra. Partija padės mums..." Gaila, iš rašto negalima girdėti, kokiu tonu tas žodis "padės" buvo pasakytas. Ar tik "nepamiršo" Gričius į kabutes tą žodį paimti?

Na, bet vaizdelį jis davė gana gražų. Ir teisybės daug pasakė, ir partijai įtiko. Bent nusidėjęs, nes jau po šio straipsnio jis tapo pakeltas į dabartinių laikų "bajorų" luomą: prieš porą savaitžių, rugpjūčio 10 d. Paleckis įteikė A. Gričiui "nusipelnusio meno veikėjo" diplomą...

dieną davė skautiškąjį žodį. "Aušros" stovykla nuolat sulaukdavo gausių svečių iš tolimesnių ir artimesnių lietuviškųjų kolonijų, kas rodė visuomenės susidomėjimą skautiškąjo jaunimo stovykliniu gyvenimu. Uždarymo dieną, rugp. 1, svečių suvažiavo per porą šimtų. Jie visi su stovyklautojais dalyvavo neužmirštamose vakaro iškilmėse. Skaitomi įsakymai. Visų akivaizdoje 28 kandidatė-tės duodą įžodį. Juos sveikina Lietuvos Skautų Brolijos "ryliausiasis Skautininkas prof. v. s. Stp. Kairys. Pažangumo varžybų laimėtojai gauna kuklias dovanėles. Žuvusiųjų už Lietuvos laisvę atminimui užkuriamas aukuras, prie kurio didvyriams skirtą žodį taria kun. P. Ažubalis. Tautos himnui galingai aidint paskutinį kartą nuleidžiamos "Aušros" stovyklos vėliavos.

Kiekviena stovyklinė diena buvo baigiama laužu. Per dešimt stovyklinių dienų "Aušros" stovyklautojai ne tik suaugo vienom didžiulėn šeimon, bet ir susidainavo. O čia dar suvažiavo minia balsingų bičiulių ir atvyko iš JAV pat L. S. B. Vyr. Laužavedys sktn. V. Bražėnas. Laužas buvo tikrai puikus.

"Aušros" stovykloje buvo leidžiamas sieninis laikraštėlis "Liepsnelė", kurioje vykusiai atspindėjo stovyklinis gyvenimas ir jo nuotykių. "Liepsnelė" redagavo sktn. Č. Senkevicius. Norima visus jos devynis numerius multiplikuoti ir išsiuntinėti prisiminimui visiems stovyklautojams.

Nemažiau puikią stovyklą, turėjo Niagaros, Port Coulbourn, St. Catherine's ir Wellando vietovių skautai-ės pas P. Bieliūnos sodyboje. Tų vietovių skautiškieji vienetai dar yra jauni, tad mežišiesiems daug padėjo jų rėmėjai talkininkaudami stovykliniuose darbuose. Šios stovyklos uždaromasis laužas buvo skirtas Atlanto nugalėtojams — Dariui ir Girėnui atminti.

Smagią savaitgalio stovyklą turėjo rugp. 6-8 dienomis London, Ont., lietuviai skautai-tės p. Beržėnų ūkyje, prie Mount Brydges. Tai buvo pirmoji mūsų skautų stovykla Londono apylinkėse. Jai vadovavo vyr. sktn. A. Pocius.

D a ž a i

VARNISAI, ENEMALIAI

Gaminame senoviskų aliejinius ir naujus sintetinius dažus lauko ir vidaus dažymui.

Visokios rūšys ir spalvos, tinkančios įvairiausiam dažymui. Tai vienintelė dažų dirbtuvė JAV. Turi 35 metų praktiką.

Specialios kainos lietuviams ir didelės nuolaidos dalytojams.

ACE LABORATORY

SUBS ATTEX PRODUCTS

S a v. P. J. Ž I O R Y S

1614 Countant

Lakewood, Ohio

Telef.: AC 1-5385

(40)

MIAMI, Flo.

VERBILAMS PAGERBTI VAISĖS

Sekmadienį, rugpjūčio 8 d., Miami Lietuvių Piliečių Klube, buvo surengtos vaisės pagerbti jaunavedžius Verbilas. Vaisėse dalyvavo apie 70 svečių. Vaisių rengime daugiausia pasidarbo p. Styles. Taip pat aktyviai talkininkavo: p. Noreika Tučkus, Ratkus, Bukšnis, Petraitis, Žiugžda.

Vaisių metu buvo gražiai pakalbėta, pasivašinta ir padainuota.

Klubo narys

KAS

UZSISAKE

DIRVĄ —

TAS NESIGAILEJO!

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO.'S cool BASEMENT

Vyrų Famous Make 2.95 ir 3.95 Išeiginiai ir Sporto Marškiniai

Išeiginiai marškiniai

Jūs žinot, kad šio gražaus išdirbimo vardas parodo rūši! Šie marškiniai yra puikios rūšies mercerized medžiagos balti ar lygių spalvų. Sanforized tiksliai tikimui. Dalis oxford medžiagos. 4 rūšių apykaklės, reguliarios rankovės, dalis French rankovės. Maži netikslumai. Dydžiai 14 iki 17.

Sporto marškiniai

To paties garsaus padirbimo! Didelis pasirinkimas spalvų ir raštų. Maži netikslumai. Dydžiai: mažo, vidutinio, didelio ir labai didelio.

Dovanokit, pašto ir telefono užsakymai nepriimami.

Vyrų 2.99-3.50

Audeklio ar

FLANELETTE

PIZAMOS

1.99

Apiausto ar juosmens rūšys. Norimi brūkšniai. Maži netikslumai. Dydžiai A, B, C ir D.

Vyrų Reg. 2.79

Flanelette

MARŠKINIAI

1.98

Sanforized medvilnės mede flanelette. Norimi raštai ir spalvos. Dydžiai: mažo, vidutinio ir didelio.

Vyrų paprastas 3.95

medvilnės

ČIUOZIMO PIZAMOS

2 už \$5

Sukuotos medvilnės, crew apykaklės, čiuožimo pizamos su siaurom rankovėmis ir kojų apsia. Norimų spalvų. Dydžiai A, B, C ir D. Maži netikslumai.

Vyrų 65 c. medvilnės atletiški marškiniai

Sveicariškos rūšies puikios šukuotos vilnos. Gerai pasiūti. Garsaus padirbimo, kurį jūs pažįstat. Maži netikslumai. Dydžiai 36 iki 46.

39c

Dovanokit, pašto ir telefono užsakymai nepriimami.

Clevelande ir APYLINKĖSE

J. AUGAITYTĖ IR IZ. VASYLIONAS KONCERTUOS ASS BALIJE

Solistė Juzė AUGAITYTĖ, iš Philadelphia, Pa., ir smuikininkas Izidorius VASYLIONAS, iš Lawrence, Mass., sutiko dalyvauti Akad. Skautų Sąjūdžio Clevelando skyriaus koncerto-baliaus programoje. Koncertas bus rugsėjo 26 d. Slovėnų salėje. Pelnas skiriamas skautiškai spaudai paremti. Clevelandiški kviečiami nepraleisti progos pasiklausyti geros meninės programos.

IS PARENGIMŲ KALENDORIAUS

Bendruomenės parengimų kalendoriuje yra įregistruota Neolituania korporacijos metinė šventė-pobūvis, kuris įvyks lapkričio 6 d. Colonial Gardens salėje E. 79 St.

BIRUTININKŲ SUSIRINKIMAS

L. S. "Ramovė" Clevelando skyriaus valdyba maloniai kviečia visus D. L. Kun. Birutės Draugijos narius pasitarimui ir nustatymui ateities veiklos gairių.

Susirinkimas įvyks rugpjūčio 28 d., šeštadienį, 5 val. vakare ponios Pr. Blumentalienės bute 7021 Layview Ave. (telefonas EX 1-0159).

Susirinkime prašome dalyvauti taip pat visus birutininkes, kurių vyrai dėl tam tikrų priežasčių dar nepriklauso L. S. "Ramovė" Clevelando skyriui.

MOKANTIEMS KALBAS

U. S. Information Agency, stiprindama valdžios užsienio informaciją ir propagandą prieš komunizmą, paskelbė, kad ji ieško tarnautojų Voice of America transliacijos stotyse. Reikalingi asmenys, turį patyrimo administracijoje, rašyme, radijo pranešimuose ir pan. ir kalbantieji bent viena rytų Europos kalba. Taip pat atrenkamos yra ir stenografės ir sekretorės. Visi turi būti Amerikos piliečiai. Kreiptis nuo rugpj. 23 iki rugs. 3 nuo 10 ryto iki 7 vakaro ir šeštadieniais iki 1 val. Hotel Cleveland.

TUOJ ĮSIGYK ŠIAS PLOKŠTELES:

Čiurlionio Ansamblio įdainavimai
Albumas \$10.00

Chicagos Vyrų Choro įdainavimai
Albumas \$8.00

Pianisto Andr. Kuprevičiaus įskambinimai
\$5.00

Užsakymus ir pinigų siųsti:

DIRVA,
1272 E. 71 St.,
Cleveland 3, Ohio

B. GRAMBA

iš Ambridge, Pa. senas Dirvos skaitytojas, lankėsi Clevelande ir Dirvoje.

LANKĖSI ALB. LIAUBA,

Dirvos skaitytojas iš Bostono.

J. IR D. GUDĖNAI

susilaukė pirmojo sūnaus.

V. IR G. SUKADELSKAI

susilaukė pirmosios dukters.

SUSITUOKĖ

Rugpjūčio 21 d. šv. Jurgio bažnyčioje susituokė Nijolė Vėdegytė su Vladu Palubinsku.

GERA PROGA BEDARBIAMS

Reikalingi du nuolatiniai arba liuoslaikiniai pardavėjai. Geras komisas. Anglų kalbos mokėjimas nebūtinas. Šaukti:

LI 1-6716

PADEKA

Dėkoju Dr. D. Degesiui už sąžiningą ir greitą patarnavimą man staiga susirgus ir rūpestingą priežiūrą.

Taip pat dėkoju Antanui Kutkui, Vl. Čyviui, Kaz. Budriui, Juoz. Kuncevičiui ir dukteriai Nijolei, Elbz. Akelienei, O. Akelienei už lankymą ligoninėje, moralinę paramą ir dovanėles.

Aciiu banko tarnautojui K. Sukiui ir p. Dumbarienei už greitą paramą.

Petras Sejonas

KINSMAN SQUARE CHEVROLET

Naujas 1954 Chevrolet išpardavimas. Jie siūlo jums iki 400 už bet kurią jūsų vairuojamą mašiną. Jūsų mašina ir \$50 į mėnesį nupirks jums naują 1954 m. Chevrolet, aprūpintą radiju, šildytuvu ir t.t. Kreipkitės naują pardavimo vedėją Jack Hackman. Jis mašinų biznyje yra 25 metus. Yra vedęs, turi du vaikus ir gyvena Lyndhurst, Ohio.

PARDUODAMAS NAMAS

Dviejų šeimų, 5 ir 6 kambarių.

5715 Luther Ave.

(35)

PADEKA

Nuoširdžiai dėkoju dr. J. Sandargui už didelį atsidėjimą ir rūpestingumą mano ligoje ir sekmingam išgydyme.

Jonas Daugirdas ir šeima

LAIMEJO PLOKŠTELES

7 metų sukakties proga neseniai įvykusiam per WHK radio stotį Illuminating Co. "Ten O'Clock Tunes" programos konkurse dalyvavo 2400 žmonių. Konkurse rengiamam RCA Victor Corporation buvo laimėta 450 plokštelių albumų.

REIKALINGA MOTERIS

namų ruošai. Gali būti ir su maža šeima. Bus duodamas pilnas išlaikymas ir mokama alga. Rašyti: Dr. A. M., 36211 Vine Street, East Lake, Ohio arba skambinti: WI 2-5300.

PARDUODAMI NAMAI

2 šeimų namas, 5 ir 4 kambarių, gaso šildymas, su venetiskomis užuolaidomis, kilimais, kėdėmis, lova, daiktų dėžė, stalai, valko lopšiu žolės, pjautuvu ir kitais reikmenimis. Šaukti: KW 1-9328. Pirmas geriausias pasiūlymas nupirks. Prašoma \$10.900.

PARDUODAMAS NAMAS

Parduoda savininkas. East 68 ir Superior gatvės. 2 šeimų su dvigubu garažu. 6 kambariai žemai, 5 viršų. Prašoma \$12.000. Padarykit pasiūlymą. Šaukite:

Paul P. Chalko
MAin 1-2388

PARDUODAMAS NAMAS

7 kambarių, vienos šeimos. Gaso šildymas, naujas automatinis vandens šildymas, pilnas rūsys, garažas. Namas East 90 St.

JUMS GERI NAMAI

East 118 St. Clair rajone 2 šeimų, 6 ir 6 kambariai, gaso šildymas. Geras parkinys.

East 124 St. Clair, 2 šeimų, 5 ir 5 kamb. Gera kaimynystė. Geras namas.

East 117 St., 4 šeimų plytinis, po 4 kambarius. Gaso šildymas. Geros pajamos.

East 94 Superior, labai geros pajamos ir 6 kambarių butas savininkui. Trys butai ir 4 garažai. Duoda daugiau kaip \$200 per mėnesį.

RAY NAUSNERIS,

Namų prekyba; namų, baldų ir automašinų apdrauda.

UL 1-3919 LI 1-9216

11809 St. Clair

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

6210 Dibble Ave.,
Cleveland 3, Ohio

Tel.: EX 1-0376

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudai tampa sunaikinti arba ugadinoti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaime, no, ka visada reikalauja aptraudos kompanijos pirm, ne tu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 252

Chimes Realty
1188 E. 79 St.

DVIEJŲ ŠEIMŲ NAMAS

po 6 ir 5 kambarius, didelis sklypas, E. 77 St., tarp Superior ir St. Clair. KAINA \$9.800.

Atstovas:

VICTOR BANIONIS
ofise UT 1-0323
namuose SW 1-9568

NAUJIENA MOTERIMS

Lietuvaitė Alina Paulienė nupirko ir jau pradėjo darbą SUPERIOR BEAUTY SHOP (7013 Superior, tel. UT 1-1932).

Ateikit į mano salioną ir būsit patenkintos savo grožiu. Atdara nuo 9 val.

Išidėmėk

DIRVOS

adresą

1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

KAMBARYS

vienai moteriai, su visais baldais. Galį naudotis virtuve.

1411 E. 61 St.

PARDUODAMAS NAMAS

East 82 gatvė, 8 kambarių, 4 miegamieji, didelis sklypas, garažas, užpakalinis kiemas. Gaso šildymas. Geram stovyje. Šaukite RA 1-1019 apžiūrėjimui.

NAMAS

East 81 St., netoli Superior. 8 kambarių, vienos šeimos. Gaso šildymas. Geram stovyje. Šaukite: CE 1-1352 (34)

AUTOMASINŲ TAISYMAS

Jonas Švarcas nuo kovo mėn. atidarė automašinų taisymo stotį. Jo dirbtuvės adresas:

7015 Wade Park Ave.

Telef.: HE 2-1236

Lietuviams duodama didelė nuolaida. Čia taip pat galima tartis dėl vartotų ir naujų mašinų pirkimo.

RADIO — TV TAISYMAS AMUR CO.

Sav. JUOZAS DAUTARTAS

Darbas garantuotas.

Šaukti kiekvieną laiką
8008 Clark Ave.

Telef.: OL 1-1790

(30)

PARDUODAMA FARMA

105 akrai, su 11 kambarių namu. Visi moderniški patogumai. Garažai, kiti pastatai. Farma yra 9 mylios į pietus nuo Geneva miestelio. Kaina \$13,000. Su visų turtu \$15,000.

Mrs. Mary Mesojedec

RD 3

Geneva, Ohio (34)

PARDUODAMAS 3 ŠEIMŲ NAMAS

Dibble Ave., geram stovy, 3 garažai. Prieinama kaina. Kaina \$11,500.

WADE PARK REALTY

7032 Wade Park Ave.

Telef.: HE 2-2922

MERGAITĖMS

Specialiai — plaukų sukimas mokyklinio amžiaus mergaitėms. Fiktai \$6.50.

LA BELLE BEAUTY SHOP

1499 E. 66th St.

Tel. HE 2-2170 Namų RA 1-6857

Atidara vakarais susitarus.

(33)

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS**

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivi-
nantieji gėrimai,
vynas ir šampanas
(prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas. Atdara ir trečiadieniais iki 1 val.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

NAMŲ IR ŪKIŲ PIRKIMO PARDAVIMO ĮSTAIGA

Visi, kurie turite parduoti namus ir ūkius ar norite pirkti, pirmiausia pasiteiraukit mūsų įstaigoje.

WADE PARK REALTY

7032 Wade Park Ave.,

Telef.: HE 2-2922

Sav. A. Kazakevičius,

LIETUVIAI DAŽYTOJAI

dažo ir dekoruoja namus. Duoda 12 mėnesių išsimokėjimą. Šaukti:

EX 1-4245 (30)

PRADEKIT MAŽA SUMA! BET PRADEKIT DABAR!

Santaupos apdraustos iki \$10.000

3% palūkanų.

PASKOLOS JOŠŲ PERKAMIEMS AR STATOMIEMS

NAMAMS

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai

Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežant geram orkestrui

731 E. 185 St.

KE 1-9737

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvų Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoje salėje daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

7526 Star Avenue

Cleveland 3, Ohio

SUOPIS FURNITURE

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

2EMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

689 East 185 St. IV 6-0400

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

P J KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCINIA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1743

Shore Enough

CEDAR POINT
ON LAKE ERIE

Fun Under The Sun!

Fun and relaxation for the entire family • Fishing, moonlight cruises, boating, swimming, tennis, picnics, free movies, free dancing, entertainment, new Midway attractions • Good food at popular prices • Sunday services for all faiths • Season extends through Labor Day

Hotel Breakers
Reservations Now
Cleveland Office
SU 1-7280

U. S. HIGHWAY 6, six miles east of Sandusky

**Finest BATHING BEACH
In the World**

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Atliktas didžiulės vertės darbas

Vasario 16-osios gimnazijoje

Grįždami iš tarnybinės kelionės Vakarų Vokietijos sostinėje, Lietuvos Diplomatinijos Šešas Lozoraitis ir šiuo eilučių autorius rugpjūčio pirmomis dienomis buvo sustoję Weinheime, kur yra įsikūrusi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos Krašto Valdyba. Čia pat netoliese veikia Vasario 16 gimnazija. Laikiau savo pareigą pasidalyti su skaitytojais patirtais įspūdžiais, nes, be abejo, visuo- menė nori turėti daugiau ir be- tarpių žinių apie gimnaziją, ku- ri yra pasidariusi visos lietuvių išeivijos rūpesčiu, bet kartu ir pasididžiavimu šaltinis. Šias ma- no pastabas tenka vertinti kaip savo rūšies raportą, iš kurio visuomenė galėtų patirti apie dabartinę lietuviškosios mokslo įstaigos būklę.

Kai su ministriu Lozoraitiu atvykome į Weinheimą, stotyje mus pasitiko inž. Pr. Zundė. PLB Vokietijos Krašto Valdy- bos pirmininkas. Su p. Zunde jau seniai tai vienukiu, tai kitoki- kiū reikalu susirašinėjau, tačiau jo paties ligšiol neteko matyti, tad nužlugau proga asmeniškai susipažinti su šiuo energin- gu, savaime dar jaunu vyru, kuris jau kelinti metai kaip sek- mingai vadovauja didžiausiai Europos kontinento lietuviška- jai organizacijai. Po kiek laiko prie mūsų stalo atsirado senas mano pažįstamas Erdmonas Si- monaitis. Vokietijos Krašto Ben- druomenės Valdybos vicepirmi- ninkas ir Mazosios Lietuvos Tar- bybos pirmininkas.

Po bendrų pietų jaukiame Weinheimio pilies parko restora- ne, nuvykome pas p. Zundę. Po- nia Zundienė (Lietuvos pasku- tinio ministerio pirmininko pa- vaduotojo K. Bizausko dukte) paruošė kavą. Laikas malonioje nuotakoje greit prabėgo ir ne- trukus teko vykti į Huttenfeldą, kur buv. Rennhofo pilyje yra įsikūrusi Vasario 16 d. gimna- zija. Nuo Weinheimio iki gimna- zijos yra, be rodo, 7 kilometrų kelio. Vaziavome gimnazijos au- tomobiliu, kuris pritaikytas tiek prekėms, tiek keleiviams važiuoti. Įvaziavę į parką, išvydome gim- nazijos pastatus, kuriuos dau- gelis skaitytojų pažįsta iš nuo- traukų ant atvirčių.

Prieėjimo mūsų laukė gim- nazijos vadovybė su mokytojais. Kelis metus iš eilės gimnazijos direktorius buvo žinomas peda- gogas ir literatas Antanas Gied- rius-Giedraitis, neseniai iš tų pareigų pasitraukęs, nes nori pasisvesti vien literatūros dar- bui. Laikiniai direktoriaus parei- gas čjo vyr. mokytojas S. An- tanaitis, o dabar naujuoju di- rektorium paskirtas Dr. Vl. Li- tierkis. Iglisiole dėstęs chemiją. Kai lankėme gimnaziją, joje su- sitikome su visais trim direkto- riais. Jų ir mokytojų lydimi ap- žiūrėjome parką, susipažinome su klasėmis, moksleivių bendra- bučio kambariais, su kitomis pa- talpomis. Mokinių tuo metu ne- radome, nes kaip sykis buvo atostogų laikas.

Koks bendras įspūdis? Negin- čijamai geras. Bet, deja, dar daug kur matyti nepritekliaus žymių. Pav., klasės įrengtos me-

diniuose barakuose, dalis moks- leivių apgyvendinta tamsokoje palėpėje, kur patalpos nepa- tinkamai erdvi. Visa tai pa- teisinama pereinamame nauja- kurių laikotarpyje. Turime gra- žių sumanymų gimnazijos rū- namams praplėsti, naujiems prie- statams pastatyti. Bet iš jų sto- ta vis dar laukia šio projekto įgyvendinti.

Huttenfeldo apylinkės vado- vybė ministriui Lozoraitiui ir šiuo eilučių autoriui surengė pri- ėmimą, kuris suteikė progą už bendro stalo arčiau susipažinti su gimnazijos mokomuoju per- sonalu ir Bendruomenės apylin- kės vadovybe, nes kaip sykis tą dieną vyko rinkimai į Vokieti- jos krašto tarybą, tad gimna- zijoje buvo įrengta rinkimų bū- stinė. Apylinkės pirmininkas S. Antanaitis, (jis ir gimnazijos mokytojas bei tuo metu ėjęs direktoriaus pareigas) pasakė sveikinimo kalbą ir supažindino su gimnazijos būkle, kartu pa- liedamas ir aktualiui lietuvi- ū gyvenimo klausimus. Ministeris S. Lozoraitis savo žodyje išskėlė didelį gimnazijos vadovybės ir mokytojų pasiŕven- timą bei nuopelnus šiam mokslo ir lietuviško auklėjimo židiniui, pažadėdamas visokeriopą para- mą iš Diplomatinės Tarnybos pusės.

Besisvečiuojant gimnazijoje, teko pasimatyti su senais mie- lais pažįstamais. Jų tarpe buvo gimnazijos rūmų valdytojas p. Gešventas, kurio tėviskėje Sla- vikuose, dailioje Šešupės pa- krantėje, esu praleidęs neuž- miršamas valandas. Lygiu bū- du gimnazijoje leido atostogas senų dienų kolega St. Vyntintas.

Viešnagė gimnazijoje paliko neišdildomą įspūdį. Čia dir- bamas realus lietuviškos išlaiky- mo darbas! Lietuvių Bendruo- menės Vokietijoje vadovybė yra atlikusi didžiulės vertės darbą, pajėgdama įkurti ir išlaikyti mokslo įstaigą, kurioje lietuviš- kasis tremties meto jaunimas gali ne tik įgyti mokslo žinių, bet ir auklėtis lietuviškoje dvasioje. Lygiu būdu didžiai nusip- elnė gimnazijos mokomasis personalas. Tik pasiskaitykime tokią ištrauką iš pranešimo apie gimnazijos kūrimosi pradžią, dar Diepholze, kai mokytojams algas mokėjo vokiečių įstaigos: "...Mokytojų algos eidavo į bendrą gimnazijos "katilą". Iš tų sumų laikėsi pati gimnazija ir buvo, nors ir labai vargingai, atlyginami gimnazijos mokyto- jai..." Ar tai nėra jaudinantis tautinio solidarumo pavyzdys?

Gimnazijos rūmai dar nėra galutinai išpirkti. Be to, persta- tymo darbams reikia su viršum 100.000 markių (\$25.000). Mok- sleivių ir mokomojo personalo išlaikymui ir kitiems reikalingams per mėnesį išleidžiama apie 20.000 markių (\$5.000). Lėšas daugiausia sudeda po visą pa- saulį išsiskleidę tautiečiai, susi- būrę į gimnaziją remti ratalius. Mūsų išeivija teisingai įvertino simbolinio pavadinimo (Vasario 16) gimnazijos svarbą ir noriai ją remia. Bet reikia sutelkti dar daugiau lėšų, kad tolimojo Reino

pakrantėje įsikūręs lietuviškas židinyš galėtų lietuviškąja šli- ma šildyti dar daugiau gražaus lietuviškojo tremties jaunimo širdžių. Jeigu jau kuriam lietu- viškajam reikalui reikia ištieti duosnią pagalbą, ranka, tai Va- sario 16 gimnazija, be abejo, mo- stovi pirmutinėje vietoje. Čia metamas grūdus tikrai atneš šimteriopą derlių.

Vokietijos Krašto Valdyba jau daugelį metų leidžia dvisa- vaitinį biuletinį, pavadintą "In- formacijomis". Šį leidinį gabia- plunksna ir sumania galva re- daguoja p. Makarskas, mano pa- žįstamas iš Klaipėdos. Kai lan- kėmės Weinheimą, biuletinio redaktorius pateikė Lietuvos Diplomatinijos šefui kelis klausi- mus. Atsakydamas į juos, mi- nisteris Lozoraitis, tarp kita, išsireiškė:

— "Aš esu girdėjęs kaikiurių priekaištų gimnazijai. Mano įsi- tikinimu, išvada iš tų priekaištų tegali būti viena, — teikti gim- nazijai reikalingas lėšas ir tuo būdu patikrinti jai pastovią ateitį. Mano nusimanymu, vie- rintelis priekaištas, kuris gali būti padarytas gimnazijai, yra tas, kad ji yra neturtinga. Nuo mūsų pačių priklauso, kad tam priekaištui nebūtų pagrindo. Su- burti 180 vaikų lietuviškoje mo- kykloje tremtyje, — tokio didio- lo ir svarbaus darbo nėra atli- kusi jokia kita kultūros ar poli- tinė organizacija".

Suos žodžius turėtų įsidėti į širdį kiekvienas lietuvis.

A. Gerutis

NEOLITHUANAMS IR FILIJOMS

Prieš kurį laiką Clevelande įvyko Korp! Neo-Lithuania fili- sterių ir korporantų atstovų pa- sitarimas. Jame dalyvavo atsto- vai iš New Yorko, Chicagos ir Clevelando.

Apsvarstius organizacinius reikalus, sutarta siekti gausie- nio tarpusavio bendradarbiavi- mo, nuolatinių informacinių ry- šių palaikymo, centrinių organų išrinkimo, o pirmoje eilėje įvyk- dyti visuose kontinentuose gy- venančių Korp! Neo-Lithuania ir Filiae Lithuania filisterių bei korporantų-čių registraciją. Re- gistraciją vykdyti ir laikinai ei- ti centrinės valdybos pareigas pavesta Clevelando neolithuanų valdybai.

Imdamasi jai tuo būdu pa- vestos registracijos, Clevelando neolithuanų valdyba kreipiasi į visuose kontinentuose gyvenan- čius korporantus, filijas bei fi- listerius, prašydamą pranešti jai savo adresu bei pareikšti sugestiją dėl Korp! veiklos es- mės sąlygose atgaivavimo. Ra- syti šiuo adresu:

Korp! Neo-Lithuania,
1355 E. 82nd St.,
Cleveland 3, Ohio, USA.

Visam šiam reikalui pasku- binti, prašoma atsiliepti kaip galint greičiau, o taip pat para- ginti ir kitus collegas, kurie gal ir nebus laikraščiuose šio atsi- šaukimo pastebėję.

Prancūzų Moroke daug neramumų. Ir jų dar daugiau tikėtasi kai sultonas Rabati švęsiojoje aukėjo tradicinį aviną. Šūviai nuo to nepamažėjo, bet ir nepadaugėjo.

Balkanų sutartis

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

patenkinamo kompromiso. Jo pagrinde glūdi mintis, kad Tries- to miestas su A zona bus pri- skirtas prie Italijos, tuo tarpu kai B zona atiteks pietų sla- vams. Militarinės sutarties pa- sirašymas tarp Jugoslavijos iš- vienos pusės ir Graikijos bei Turkijos iš kitos pusės dno- da pagrindą prielaidai, kad spren- dimas Triesto klausimu nebėra tolimes atities reikalas. Šiaip gi būtų nesuprantama, kokiū būdu du NATO nariai (turkai ir graikai) prisiimtų karines prievolės Jugoslavijos atžvilgiu, kai ši žvargina ginklais prieš kitą šiaurės Atlanto organizaci- jos narį Italiją.

Išsiaiškinę visus opiusius klausimus turku, graikų ir juo- goslavų užsienių reikalų mini- steriai pagaliau pasirašė karinės sąjungos sutartį. Svarbiausias jos nuostatas yra tas, kad trys valstybės įsipareigoja viena ki- tai kariskai padėti, jeigu kuri jų būtų neišprovokuota užpuolta. Bet tenka atkreipti dėmesį į vie- ną nišansą. Tuo tarpu kai Tur- kija ir Graikija pasizada padėti Jugoslavijai kiekvieno puolimo atveju, Belgradas išsuderio tei- sę pasilikti nuosalyje, jeigu tur- kai ir graikai įsiveltų į karą pa-

gal jų prievolės iš NARO su- tarties. Tuo būdu Belgradas ir toliau tiesiogiai nesiriša su šiaurės Atlanto sąjunga.

Bet, kaip ten bebūtų, nauja- sis alansas turės suvaidinti svarbų vaidmenį laisvojo pasau- lio apsigynimo planavime. Jei- gu Turkija ir Graikija jau anks- čiau aiškiai pasisakė už bendro fronto sudarymą su vakarų de- mokratijomis, tai dabar ir mar- šalas Tito dar labiau apsispen- dę už savo likimo sutapdinimą su dviem Balkanų valstybėmis kurios yra tokios toli siekiančios karinės sąjungos, kaip NATO nariai. Be to, kaip žinoma, Tur- kija neseniai sudarė militarinę sąjungą su Pakistanu. Tokiu būdu vakarų demokratijų fron- tas dabar jau siekia Pietvakarių Azijos periferiją.

Dar lieka neišspręsta Artimų- jų Rytų militarinė atėitis. Svar-biausia klūtis glūdi konflikte tarp Izraelio ir aplinkinių ara- bu valstybių. Dar neseniai klūde- kaip pat britų nesutarimai su Egiptu dėl Sueso kanalo. Dabar ta trinties priežastis laimingo būdu pašalinta. Galima laukti, kad ypač amerikiečių diplomatai ir kariniai išnaudos visas galimy- bes, kurios atsirado šio britų- eiptiečių susitarimo pasėkoje.

Patart. kaimynui
prenumeruoti
DIRVA!

ATEIKIT Į TALKĄ VILTIES DRAUGIJAI

Vilties Draugijos metiniam suvažiavime, įvykusiam Clevelande gegužės mėnesio 22 d., 674 balsais (tik 2 balsams susilaikius), buvo nutarta esama Vilties Draugijos namą praplėsti. To namo praplėtimas reikalingas Draugijos reika- lams, reikalingas tautinėms, jaunimo ir kultūrinėms organi- zacijoms.

Po suvažiavimo atėjęs vasaros atostogų laikas nebuvo patogus pradėti platesnę akciją namo praplėtimo reikalams surinkti reikalingą sumą pinigų. Bet dabar, kada atostogos baigiasi, kada visi grįžtame naujom įėjom dirbti organizaci- nį darbą, į Jus pasibeldžia Vilties Draugija ir prašo para- mos. Paramos įrengti dar vieną stipresnį lietuviškos židinį.

Vilties Draugijos suvažiavimo dalyviai namo praplėti- mo reikalams suaukojo \$2205. Tai graži suma darbo pradžiai. Bet kad sumanymas būtų įgyvendintas, būtinai reikia dar to- kia pat sumą surinkti. Tik turint kasoje apie \$4500, su banko parama, galima darbą pradėti, jį įvykdyti ir naują lietuviškos židinį atidaryti.

Mes kreipiamės į visus Vilties Draugijos narius, Tau- tinės Sąjungos skyrius ir skyrių narius, Tautinės akademines organizacijas, gausius Dirvos skaitytojus ir tautinės minties bičiulius: ateikite į talką, pinigine auka paremkite mūsų sumanymą, paraginkite kaimyną tai padaryti ir padėkite planą įgyvendinti.

Siųskite šiam gražiam darbu kiek kas išgalite ir už- jūsų auką būsimė didžiai dėkingi.

Vilties namų statybai aukos siunčiamos: VILTIS, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.

Jūsų

Vilties Draugija

VLIKe nieko nauja

(Atkelta iš 1 psl.)

valdytojas yra "pigiausias" iš visų rinktųjų Vliko vadovaujan- čių pareigūnų. Pavyzdžiui, šių metų pirmą pusmetį Vliko Pir- mininkas, neskaitant kelionės į Ameriką, yra "kaštaves" 19% daugiau, negu Finansų Tarny- bos Valdytojas; Vykd. Tarybos Pirmininkas, irgi neskaitant ke- lionės į Ameriką, yra "kašta- ves" 42% daugiau; Informaci- jos Tarnybos valdytojas — 61% daugiau; pagaliau, Užsienių Reikalų Tarnybos Valdytojas net 80% daugiau, negu Finansų Tarnybos Valdytojas...

Kad "taupumo sumetimais" šiuo atveju buvo tik greitomis improvizuota priedanga tikrai sumetimui, rodo ir tai, kad II pusmečio samatos "svarsty- mas, nors ir pavėluotas, buvo dar atidėtas kitam posėdžiui. O šį klausimą ad hoc sulipdytoji "koalicija" nesutiko atidėti, nors trys Vliko nariai to grie- tai reikalavo, netgi iki pasitrau- kimo iš posėdžio. Lig šiol net ir vienam nariui pasiūlius kokį svarbesnį klausimą atidėti, kad jis galėtų susijoti su savo grupės vadovybe, būdavo atideda- ma.

Tai buvo ne taupumas, užsi- spyrimas pradėti greičiau vyk- dyti prel. Krupavičiaus dar čia Amerikoje per "Draugą" paskel- btą grasymą — "parodyti vie- tą" opozicijai. Ypač matyt, bu- vo skubėta "nubasti" už nepri- tarimą dr. Karvelio veidmai va- dinamajai užsienių politikai.

— O kaip vertinate naujos Tautos Fondo Valdybos išrinki- mą?

— Visų pirma tai yra irgi žygis ne Tautos Fondo reikalų vedimui kaip nors gerinti ar tai- syti. Ligi šiol nebuvo kalbos, kad TF valdyba kaip nors neti- kusiai būtų savo darbą atlikusi. Tai tėra tik prieš asmenį nu- kreiptas tos pačios atsitiiktinės "koalicijos" aktas. Vargu ir tas nutarimas gali būti vykdomas, nes jis yra toks, kad nežinia kaip jis gali būti suderintas su Vliko ir Tautos Fondo veikian- čiais nuostatais. Nes iš nutari- mo atrodo, kad TF Valdytojo pareigos yra pavestos VT pir- mininkui, o j TF valdybą išrink- ti dar trys asmenys. (Turi būti renkamas atskirai pirmininkas — ne kas kitas, o FTarnybos valdytojas — ir atskirai du na- riai). Be to, j TF valdybą iš- rinkti visi Vliko įstaigos sam- domi tarnautojai. Jei VT pirni- ninkas būtų TF valdytojas, su valdyba ir jo priklausomybėje esančių tarnautojų, susidarytu padėtis, apibūdinama posakiu "pats groja, pats šoka". Vargu ar tokia padėtis sudarytų gerą įspūdį visuomenėje.

Atrodo, kad pats Vliko ple- numas kitame posėdyje turės tokį nutarimą panaikinti ar bent perfvarkyti su statutu suderin- tu būdu. Tuo tarpu j tai žiūrė- tina greičiau kaip į nesupirai- mą, negu kaip į nutarimą.

— Kaip iš viso vertinate Vli- ko grįžimą prie darbo po Pirmi- ninkų kelionės?

— Tuo tarpu — dar viena ofenzyva, tik ne prieš Lietuvos okupantus...

Negirdėti, ar buvo bent kas nors kalbėta apie New Yorke vykusios konferencijos nutari- nų, kad ir negausių, tvirtinimą

arba atmetimą. Net savo darbų finansavimo samatos antram, jau beveik įpusėtam šių metų pusmečiui neapvarstė, atidėjo. Trijų dienų sesijoje klausė pirmininkų pranešimo apie ke- lionę ir bandė ją kaip nors įver- tinti specialia rezoliucija, kuri pagaliau tapo priimta su padė- kos pareiškimu už pastangas, bet nubraukus tą dalį, kurioje norėta pripažinti, kad tos pa- stangos davė lauktų vaisių.

Dar daugiau dėmesio skirta Bonnos įvykiams, kurių reikalu galų gale priimta ilga "antilozo- raitinė" rezoliucija, žadama pa- skelbti kaip "visa teisybė". Ta- čiau už tą rezoliuciją balsavo tik šeši Vliko nariai iš dešimties, ir tų pačių tarpe vienas aiškiai nukrypes nuo savo atstovauja- mos grupės nusistatymo tuo klausimu ir dėl to jau atšauktas iš Vliko... Tarp likusių penkių — trys, kurie patys žygius Bon- noje vykdė...

Nėra pranešimų, kad būtų bu- vęs koks pozityvus klausimas svarstytas, juo labiau išspres- tas.

To akivaizdų visiškai supran- tama, kad mums nuolat tenka susidurti su bendraminčių klau- simu — ar yra prasmės daly- vauti tose formalistinėse ir parti- šiškai prestižinėse "pjautynė- se"? Atsakome j ta sugestiją taip:

Dalyvaujame visu pirma tam, kad kiekvienam atveju stipriniu- mės balsą, kviečiantį prie tik- rojo Vlikui deraimo darbo. Taip pat ir todėl, kad šalia viršūnėse vykstančių bergždžių rungtynių, Vliko įstaigose yra atliekama ir pozityvių darbų. Jiems palaiky- ti pozityvioje linkmėje ir saugo- ti nuo netikslingo ar netaupaus vykdymo mūsų atstovo dalyva- vimas irgi neretai turi reikšmės.

Šis dalyvavimas, ypač pasta- ruoju metu, yra opozicinio pobū- džio. Tačiau tai yra opozicija ne Vlikui ar jo idėjai, bet tik jame nes įvykusių, mūsų nuomone, klaidingai laikurių darbų link- mei ir tai nelemtai dvasiai ku- ria sekan, nereikalingiems da- lykams pastangų ir lėšų leidi- mas bandomas vadinti didžiais Lietuvos išlaisvinimo darbais bei pasiaukojimu, arba net ir nepavykę žygiai garsinami kaip nepaprasti laimėjimai.

Tos opozicijos vienintelis tik- slas — įtikinti ben daugumą Vli- ko pajėgų grąžinti Vliką prie re- aliai reikalingų uždavinių vyk- dymo ir paremti Vliko santykius su visuomene teisinga bei nuo- saikią informacija, o ne dabar perdažnai praktikuojamu liūla- vimu bei viliojimu dirbtinai iš- dailintomis iliuzijomis, kurių nerealaus neišvengiamai išei- na aikštėn ir tik sukiršina arba net įžeidžia paskirus visuome- nės sluoksnius.

Dabartinės pozicijos Vlike bent dalis irgi pripažįsta, kad tų reikalingųjų uždavinių vyk- dymo Vliko darbe permaža. Na, tad kodėl nestojus prie tų užda- vinių, vietoj organizavus tokias daugiau negu abejotinos vertės "ofenzyvas", kaip kad pastaro- jo posėdžio pabaigoj suorganii- zuotoji?

Rašomosios mašinėlės visų ge- riausių firmų, o ju tarpe gar- siosios SMITH-CORONA, be- kurios kalbos valdymas, — iš- simokėtina. Naujausi modeliai. Lietuviškas raidynas greta pil- go ir nepakeisto amerikieško. Kaip nuo \$67.50 ir augčiau. V. BARTKUS. Adrs.: 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. Tel.: LI 1-6716.